



9

DECEMBER 1967



LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

VSEBINA

Pregled vrhunskih trofej z mednarodnih lovskih razstav – Lazar Raič	258
December – Slavko Kovač	263
Še o odstrelu gamsov – Ing. Milan Dečko	264
Lov s pastmi in še kaj – Tone Černač	267
Brakada – Peter Zupan	269
Vojaške puške in kalibri v lovski uporabi – Ing. Anton Simonič	270
Jazbec in lov nanj – Tone Černač	273
Po lovskem svetu	275
Na osmi mednarodni kongres znanstvenikov s področja lovstva v Helsinke – Prof. dr. Stane Valentinčič	275
Iz lovskega oprtnika	279
Srnjak na pogonu – Franci Strle	279
Nabojček. 223 Remington – Prof. dr. ing. Franc Avčin	279
Literatura	283
Hrvatski lovski priročnik – Veljko Varičak	283
Iz lovske organizacije	284
Jubilanti	285
Umrli	286
Lovska kinologija	287
Šaljive	288

«LOVCA» Izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. Izdajateljaki svet sestavljajo: Rastko Bradažka, predsednik, Franc Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Cenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Šušteršič, dr. Stane Valentinčič. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu Lovca, Ljubljana, Zupančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245. → Rokopisov in fotografij ne vračamo. – Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunano tudi naročnina za «Lovca», je po članu 23,30 N din. Za člane družin, ki niso vključene v področne zveze in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZ, je letna naročnina 30 N din; za inozemstvo 40 N din; posamezna številka 2,50 N din. – Mali oglasi in objave: do 15 besed 3 N din, od 15 do 25 besed 4 N din, od 25 do 35 besed 5 N din. Hkrati s naročilom jih je treba tudi plačati. Zira račun Lovske zveze Slovenije: 501-6-47/1. – Tiskala in kličje izdelala Tiskarna »Jože Mošičič« v Ljubljani.

KATALOG MEDNARODNE RAZSTAVE IN SEJMA LOVA TER RIBOLOVA

v Novem Sadu je še na voljo. V katalogu so vse ocene trofej in imena njihovih lastnikov ter mnogo podatkov o kinologiji, filateliji, ribištvu itd. Vsebina je zanimiva za vsakega lovca in vsako lovsko organizacijo.

Katalog naročite na naslov: Zveza lovskih organizacij Jugoslavije, Beograd, Alekse Nenadovića št. 19 – z navedbo vašega naslova in koliko izvodov želite.

Cena katalogu je 25 N din. Organizacija, ki naroči več kot 10 izvodov, ima 10 % popusta.

LOVSKA ZADRUGA KREDITIRA

članom zadruge nabavo pušk, dvogledov in strelnih daljnogledov in k temu pripadajoči pribor iz svojih sredstev. Kreditiranje je brezobrestno in sicer plača kupec 25 % vrednosti ob prevzemu, ostanek v treh mesečnih obrokih. V vseh poslovalnicah so na voljo potrebni obrazci, kjer prejmete tudi navodila. Žirant je lovska družina, ki najbolje pozna vsakega člana in njegove finančne zmogljivosti. Na ta način se bodo lahko lovci opremili z novim, modernim orožjem in lovskimi pripomočki.

Po novem letu bo verjetno uvedena prodaja tudi na potrošniški kredit, kar pa je vezano na obresti in kredite bank.

Posebej bi opozorili lovce na nove pošiljke pušk: ruske, češke in nemške izdelave, tako brezpetelink, bokaric, polrisanic in risanic.

Pri nabavi zimske opreme opozorite mladino, da ima zadruga na zalogi vezi Marker, Tyrolia in Cober, kakor tudi smuči, sanke in drsalke.

V mesecu decembru bo uvoženo precej raznega lovskega pribora: vabila, pasji ovrtniki, noži in podobno. Ženam lovcev ne bo težko kupiti primerne noveletnega darila za svojega moža in otroke. Lovci naj olajšajo delo ženam z nabavo plinskih kuhalnikov »Primus«. Vsem lovcem in njihovim družinam želi kolektiv Lovske zadruge za Slovenijo »Lovca«

srečno novo leto!

MALI OGLASI

Prodam novo trocevko 16 × 16 – 7,65 R z montiranim daljnogledom, zelo lične borovelske izdelave. Ivan Telič, Lož 45/a, p. Stari trg pri Ložu.

Prodam odlično ohranjeni puški; Mauser repetirko z daljnogledom in dvocevko 16 × 16/70 Zastava. Plačilo tudi s čekom ali na broke. Stane Pinter, Sempeter v Savinjski dolini 120.

Prodam psička, resastega jazbečarja, starega 2 leti – z rodovnikom in dobro oceno. Ivan Selič, Krivica 23, p. Prevorje.

Prodam – zaradi družinskih razmer – braka-jazbečarja, poleženega 1962, ocenjenega prav dobro. Odličen gonič za zajca in lisico ter dober za lov na fazane. Ima rodovnik. Franc Rataj, Okrog 4, p. Sentrupert, Dolenjsko.

Prodam mladiče, alpske brake, 3 pse, 2 psi, stare 3 mesece ter psico brak-jazbečarko, 8 let staro in po ugodni ceni tudi repetirko »Marsler« v dobrem stanju. Avgust Lavrenčič, Vipava 170.

Prodam odlično risanico iz Böhler-Blitz jekla, kal. 7 × 64 s strelnim daljnogledom. Ivo Čerin, Kranj, Kidričeva 34.

Prodam bokarico italijanske izdelave Falco 12 × 12, skoraj novo. Rudi Brce, Sežana, Kosovelova 4.

Kupim tri lovske pse: resastega istr. goniča, kdl. istr. goniča, lovskega terierja. Vsi morajo biti vsaj z dobro oceno, sposobni za splošni lov in ne starejši od štirih let. Ponudbe na: Stane Renar, Sežana, Tomšičeva 4.



LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

L. LETNIK

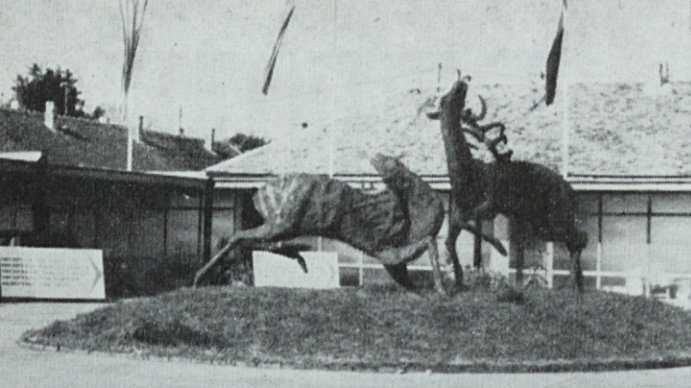
ŠT. 9

DECEMBER - GRUDEN 1967



Z lova

Foto
I. Napotnik



Ob vhodu na sejmski prostor
v Novem Sadu

Foto B. Krže

Pregled vrhunskih trofej z mednarodnih lovskih razstav

Lazar Raić

Jugoslavija je bila prvič gostitelj mednarodne lovske razstave in je to častno nalogo izvršila na splošno zadovoljstvo s polnim uspehom. Ob lovski razstavi je bila še cela vrsta spremljajočih prireditve, ki segajo na kakršenkoli način na področje lovstva. Ker nas tukaj zanima izključno le lovski oziroma trofejni del te velike prireditve, se pomudimo le pri lovskih trofejah.

Da bi mogli dobiti popolnoma verno podobo o veličini in pomenu te resnično izredne lovske manifestacije, je treba povedati nekaj tudi o dosedanjih mednarodnih lovskih razstavah, prirejenih v našem stoletju.

Prva mednarodna lovska razstava je bila na Dunaju od 7. do 16. okt. 1910 in je imela že tedaj namen, da v prvi vrsti pokaže gospodarski značaj lovstva in da zbudi večje razumevanje in simpatije za lovstvo v širokih ljudskih slojih. Uspeh te prve lovske razstave je bil senzacionalen, saj je v 163 dneh kupilo vstopnice za na razstavo 2 703 090 ljudi, čeprav je v tem času 77 dni deževalo. Na tej razstavi so bile zastopane vse dežele tedanje Avstro-Ogrske, razen Hrvaške, ker je Madžarska zahtevala, da Hrvaška razstavlja v okviru madžarskega dela razstave. V kranjskem oddelku je razstavljalo tudi 3 leta prej ustanovljeno »Slovensko lovsko društvo«. Razstave so se udeležile tudi Belgija, Anglija, Francija, Italija, Norveška, Romunija, Rusija, Švedska, Perzija in Kanada. Zbranih je bilo 20 000 trofej, tekmovalo pa je vsega 2695 trofej iz Evrope in 216 eksot.

Tukaj je bil prvič uveden termin eksota za trofeje izvenevropske divjadi. Žirije so ocenjevale trofeje po geografskem izvoru, npr. jelene iz Alp, posebno s hribovja ter ravninske in ritske jelene.

V kontaktu z mnogimi strokovnjaki je vznikla prvič ideja o mednarodnem lovskem telesu.

Druga lovska razstava je bila po 27 letih prirejena v Berlinu od 2. do 28. novembra 1937. Medtem je bil leta 1930 ustanovljen Mednarodni lovski svet, katerega član je od osnovanja tudi naša država. Izvršene so bile tudi vse priprave za sprejetje mednarodnih obrazcev za enotno ocenjevanje lovskih trofej. Res, da je bila l. 1930 v Lipskem mednarodna razstava krzna, v njenem okviru pa tudi razstava trofej iz raznih dežel, vendar te manifestacije ne moremo šteti za polnopravno lovsko razstavo. Berlinska razstava je bila postavljena na 55 000 m² z nekaj vzporednimi manifestacijami in se je ocenjevanje prvokrat vršilo po novo predpisanih obrazcih. Od te razstave dalje lahko zasledujemo razvoj lovstva in uspehe pri gojitvi divjadi velikega lova, kar bomo v kratkem prikazali za posamezne dežele. Takoj pa pripominjam, da je bil kriterij za podeljevanje medalj strožji kakor na poznejših razstavah. Tako so npr. srnjačje trofeje dobile zlato medaljo iznad 140 točk, medtem ko sem v nadaljnjem vzel vse trofeje iznad 130 točk za zlato medaljo, tako da je primerjanje števila trofej z zlato medaljo povsem enotno. Razstava v Berlinu ni časovno omejila izvor trofej kakor npr. sedanja naša, kjer so mogle na natečaj le trofeje XX. stoletja. Vendar je narejena razlika s tem, da so posebej kvalificirane trofeje XX. stoletja in posebej trofeje pred letom 1900.

Nemčija je prejela za:

evropska losa preko 300 točk 2 zlati medalji, od skupno 39 trofej (najmočnejši 316,0 točk), jelene preko 210 točk 25 zlatih medalj, od 464 trofej (najmočnejši 225,40 točke), damjke preko 180 točk 40 zlatih medalj, od 186 trofej (najmočnejši 194,33 točke), srnjake preko 130 točk 113 zlatih medalj, od 544 trofej (najmočnejši 166,50 točke), gamse preko 115 točk 14 zlatih medalj, od 218 trofej (najmočnejši 130,40 točke), muflone preko 205 točk 14 zlatih medalj, od 62 trofej (najmočnejši 221,80 točke), čekane merjascev preko 120 točk 10 zlatih medalj, od 123 trofej (najmočnejši 125,40 točke).

Bolgarija ni prejela nobene zlate medalje.

Poljska je dobila za:

evropske lose 8 zlatih medalj, od 30 trofej (najmočnejši 339,10 točke), jelene 12 zlatih medalj, od 151 trofej (najmočnejši 227,90 točke), srnjake 46 zlatih medalj, od 208 trofej (najmočnejši 184,30 točke), čekane merjascev 73 zlatih medalj, od 215 trofej (najmočnejši 151 točk).

Romunija je prejela za:

jelene 35 zlatih medalj, od 104 trofej (najmočnejši 230,10 točke), gamse 37 zlatih medalj, od 150 trofej (najmočnejši 141,10 točke),

čekanje merjascev 26 zlatih medalj, od 81 trofej (najmočnejši 133,80 točke), srnjake 63 zlatih medalj, od 276 trofej (najmočnejši 182,80 točke).

Jugoslavija je prejela za:

jelene 19 zlatih medalj, od 55 trofej (najmočnejši 227,10 točke), srnjake 6 zlatih medalj, od 128 trofej (najmočnejši 158,30 točke — namesto 164,30 točke), gamse 8 zlatih medalj, od 79 trofej (najmočnejši 119,60 točke), čekane merjascev 4 zlate medalje, od 11 trofej (najmočnejši 132,30 točke). Pripominjam, da je naše najmočnejše srnjačje rogovje prejelo le 158,30 točke zavoljo računске pomote. Prejeti bi moralo 164,30 točke.

Švedska je prejela za:

evropske lose 9 zlatih medalj, od 23 trofej (najmočnejši 331,60 točke), srnjake 28 zlatih medalj, od 49 trofej (najmočnejši 177 točk), damjeka 1 zlato medaljo, od 9 trofej (184,48 točke).

Madžarska je prejela za:

jelene 70 zlatih medalj, od 150 trofej (najmočnejši 235,10 točke); pripominjam, da je bilo od 70 zlatih medalj 23 jelenov iz XIX. stoletja in 24 jelenov uplenjenih v letih med 1900 in 1918, med katerimi so bili tudi jeleni s Hrvaške, le 23 jelenov je bilo iz lovišč današnje Madžarske, damjeka 14 zlatih medalj, od 34 trofej (najmočnejši 209,26 točke), srnjake 68 zlatih medalj, od 200 trofej (najmočnejši 165,90 točke, katerih je bilo 6 iz XIX. stoletja), muflone 4 zlate medalje, od 7 trofej (najmočnejši 215,20 točke), čekane merjascev 10 zlatih medalj, od 26 trofej (najmočnejši 129,10 točke).

Češkoslovaška je prejela za:

jelene 6 zlatih medalj, od 59 trofej (najmočnejši 224,80 točke), srnjake 20 zlatih medalj, od 101 trofeje (najmočnejši 152,20 točke), čekane merjascev 11 zlatih medalj, od 20 trofej (najmočnejši 136,10 točke), muflone 11 zlatih medalj, od 16 trofej (najmočnejša 235,70 točke).

Avstrija je prejela za:

(za jelene ni prejela nobene zlate medalje, od 173 razstavljenih trofej), gamse 17 zlatih medalj, od 369 trofej (najmočnejši 127,20 točke), srnjake 3 zlate medalje, od 294 trofej (najmočnejši 150,60 točke), damjeka 3 zlate medalje, od 18 trofej (najmočnejši 180,30 točke). Nagrajeni čekani merjascev in trofeje muflonov izvirajo iz obor. Druge evropske dežele z večjim delom izven-evropskih trofej so tukaj izpuščene.

Naslednja velika mednarodna lovska razstava je bila v Düsseldorfu, od 16. oktobra do 1. novembra 1954. Po opustošenjih v drugi svetovni vojni so vse države obnovile tudi stalež divjadi in svoje lovstvo, kar je pokazala ta razstava. Žal se te razstave niso udeležile države, ki so glede lova najzanimivejše.

Nekaj rezultatov:

Argentina je prejela za:

jelene 7 zlatih medalj, od 19 trofej (najmočnejši 236,67 točke).

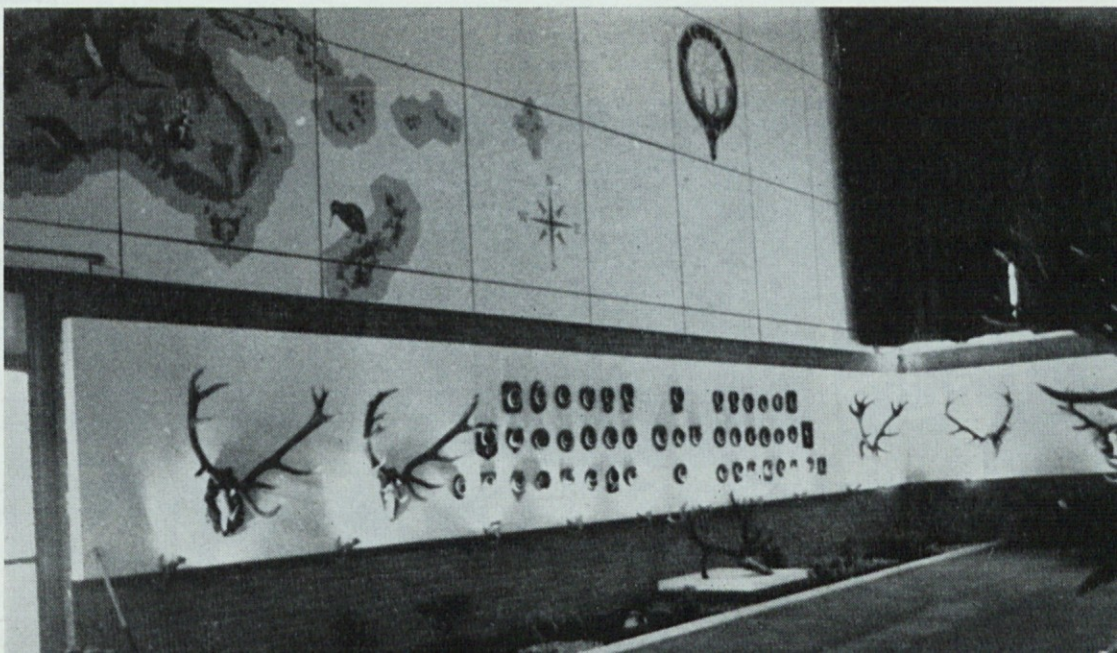
Avstrija je prejela za:

jelene 1 zlato medaljo, od 33 trofej (214,26 točke), damjeka 1 zlato medaljo (181,77 točke), gamse 11 zlatih, od 81 trofej (najmočnejši 126,30 točke), kozoroge 1 zlato medaljo (176,60 točke), srnjake 10 zlatih medalj, od 91 trofej (najmočnejši 146,85 točke).

Nemčija je prejela za:

evropskega losa zlato medaljo (303,45 točke), jelene 14 zlatih medalj, od 256 trofej (najmočnejši 243,25 točke), damjeka 24 zlatih medalj, od 58 trofej (najmočnejši 193 točk), muflone 8 zlatih medalj, od 30 trofej (najmočnejši 219,60 točke), gamse 1 zlato medaljo, od 23 trofej (najmočnejši 116,10 točke).

Iz slovenskega oddelka na mednarodni lovski razstavi v Novem Sadu





Z mednarodne
lovske razstave
v Novem Sadu

Vse foto
L. Raić

srnjake 34 zlatih medalj, od 629 trofej (najmočnejši 156,60 točke),
čekane merjascev 8 zlatih medalj, od 106 trofej (najmočnejši 125,70 točke).

Belgija je prejela za:

srnjake 8 zlatih medalj, od 33 trofej (najmočnejši 151,45 točke),
čekane merjascev 2 zlati medalji, od 11 trofej (najmočnejši 120,85 točke).

Italija je prejela za:

alpske kozoroge 2 zlati medalji, od 3 trofej (najmočnejši 175,80 točke).

Jugoslavija je prejela za:

jelene 33 zlatih medalj, od 92 trofej (najmočnejši 248,55 točke),
damjeke 3 zlate medalje, od 5 trofej (najmočnejši 192,10 točke),
alpska kozoroga 2 zlati medalji, od 2 trofej (najmočnejši 172,60 točke),
gamse 15 zlatih medalj, od 95 trofej (najmočnejši 121,50 točke),
srnjake 14 zlatih medalj, od 140 razstavljenih (najmočnejši 144,30 točke),
čekane 9 zlatih medalj, od 25 razstavljenih (najmočnejši 130,50 točke).

Vzhodna Evropa, v glavnem *Madžarska*, je prejela za:

jelene 11 zlatih medalj, od 52 razstavljenih (najmočnejši 229,93 točke),
damjeke 4 zlate medalje, od 5 razstavljenih (najmočnejši 208,16 točke),
muflone 1 zlato medaljo, od 2 razstavljenih (221,60 točke),
gamse 2 zlati medalji, od 15 trofej (najmočnejši 117,50 točke),
srnjake 8 zlatih medalj, od 54 trofej (najmočnejši 147,20 točke),
čekane 4 zlate medalje, od 14 trofej (najmočnejši 134,30 točke).

Švedska je prejela za:

evropske lose 27 zlatih medalj, od 32 razstavljenih (najmočnejši 368 točk),
srnjake 32 zlatih medalj, od 85 razstavljenih (najmočnejši 176,40 točke).

Švica je prejela za:

gamse 11 zlatih medalj, od 30 razstavljenih (najmočnejši 134,40 točke),
srnjake 7 zlatih medalj, od 19 trofej (najmočnejši 174,15 točke).

Izpuščene so države, v glavnem udeležene z izven-evropskimi trofejami.

Leta 1964 je bila, od 24. okt. do 8. nov., *mednarodna lovska razstava v Firencah*, prav tako pod pokroviteljstvom Mednarodnega lovskega sveta. Tukaj smo se prvič po berlinski razstavi pomerili z deželami, ki so v Evropi v lovstvu vodeče.

Češkoslovaška je prejela za:

jelene 5 zlatih medalj, od 5 trofej (2 preko 220 točk, najmočnejši 240,65 točke),
muflone 16 zlatih medalj, od 16 trofej (najmočnejši 236,95 točke),
srnjake 13 zlatih medalj, od 13 trofej (najmočnejši 178,33 točke),
čekane 8 zlatih, od 8 trofej (najmočnejši 131,40 točke).
Torej 100 % zlatih!

Jugoslavija je prejela za:

jelene 53 zlatih medalj, od 53 trofej (35 preko 220 točk, najmočnejši 248,55 točke),
muflone 3 zlate medalje, od 4 razstavljenih (najmočnejši 213,60 točke),
damjeke 5 zlatih medalj, od 5 trofej (najmočnejši 213,60 točke),
kozoroge 2 zlati medalji, od 2 trofej (najmočnejši 172,60 točke),
srnjake 44 zlatih medalj, od 50 trofej (najmočnejši 183,15 točke),
gamse 26 zlatih medalj, od 26 trofej (najmočnejši 121,50 točke),
čekane 33 zlatih medalj, od 33 trofej (najmočnejši 137,20 točke).

Romunija je prejela za:

jelene 10 zlatih medalj, od 10 trofej (8 preko 220 točk, najmočnejši 237,01 točke),
srnjake 22 zlatih medalj, od 27 razstavljenih (najmočnejši 163,22 točke),
gamse 4 zlate medalje, od 10 trofej (najmočnejši 124,72 točke),
čekane 9 zlatih medalj, od 12 trofej (najmočnejši 137,65 točke).

Madžarska je prejela za:

jelene 12 zlatih medalj, od 12 trofej (9 preko 220 točk, najmočnejši 247,14 točke),
damjeke 4 zlate medalje, od 6 trofej (najmočnejši 204,23 točke),
srnjake 4 zlate medalje, od 6 trofej (najmočnejši 150,85 točke),
čekane merjascev 3 zlate medalje, od 12 trofej.

Bolgarija je prejela za:

jelene 5 zlatih medalj, od 9 trofej (2 preko 220 točk, najmočnejši 241,82 točke),
srnjake 5 zlatih medalj, od 16 razstavljenih (najmočnejši 155,40 točke),
čekane 2 zlati medalji, od 6 trofej (najmočnejši 125 točk).

Kakor je iz zgornjih podatkov razvidno, so nekatere države že nastopile z izredno močnimi trofejami novejšega datuma. To so že uspehi povojnih dosežkov. Danes pa vidimo, da bi mogle v Firencah nastopiti v še močnejši postavi. Toda to so prihranile za Novi Sad, kar je razvidno iz sledečega prikaza.

Tako smo pri *najnovejši mednarodni lovski razstavi v Novem Sadu*, kjer je zbirka razstavljenih trofej po svoji moči in lepoti presegla vse doseganje. Pa tudi tukaj se omejimo na države, ki so lovsko posebno zanimive.

Avstrija je prejela za:

jelene 3 zlate medalje, od 15 razstavljenih (vse tri preko 220 točk, najmočnejši 228,90 točke, trofeja z 243,52 točke je iz Čila),
srnjake 20 zlatih medalj, od 37 trofej (najmočnejši 160,47 točke),
gamse 18 zlatih, od 40 trofej (najmočnejši 126,73 točke),
muflone 2 zlati medalji, od 2 trofej (močnejši 210,65 točke),
kozoroge 2 zlati medalji, od 2 trofej (močnejši 199,30 točke),
čekane 5 zlatih medalj, od 8 trofej (najmočnejši 126,15 točke).



Ptujska ekipa, novi državni prvak v streljanju na umetne golobe, prirejenem v okviru razstave v Novem Sadu. Njen član Rudi Rakuša pa je osvojil naslov državnega prvaka v tekmovanju posameznikov

(Od leve: Mirko Korošec, Rudi Rakuša, Franc Rakuša, Slavko Jerenko)

Foto M. K.

Belgija je prejela za:

jelene 1 zlato medaljo, od 8 trofej (224,27 točke),
srnjake 3 zlato medalje, od 15 trofej (najmočnejši 141,80 točke).

Bolgarija je prejela za:

jelene 12 zlatih medalj, od 24 trofej (5 preko 220 točk, najmočnejši 242,58 točke),
damjke 1 zlato medaljo, od 3 trofej (182,77 točke),
srnjake 1 zlato medaljo, od 13 trofej (130,15 točke),
gamse 1 zlato medaljo, od 15 trofej (115,20 točke),
čekanje 6 zlatih medalj, od 12 trofej (najmočnejši 125 točk).

Češkoslovaška je prejela za:

jelene 11 zlatih medalj, od 11 trofej (8 preko 220 točk, najmočnejši 240,65 točke),
srnjake 22 zlatih medalj, od 23 trofej (najmočnejši 178,33 točke),
muflone 20 zlatih, od 20 trofej (najmočnejši 236,95 točke),
čekanje merjascev 23 zlatih medalj, od 23 trofej (najmočnejši 133,20 točke).

Nemška demokratična republika je prejela za:

jelene 7 zlatih medalj, od 24 trofej (1 preko 220 točk, najmočnejša 228,09 točke),
damjke 6 zlatih medalj, od 16 trofej (najmočnejši 186,62 točke),
srnjake 24 zlatih medalj, od 60 trofej (najmočnejši 172,65 točke),
muflone 11 zlatih medalj, od 16 trofej (najmočnejši 217,30 točke),
čekanje 19 zlatih medalj, od 51 trofej (najmočnejši 129,80 točke).

Jugoslavija je prejela za:

jelene 160 zlatih medalj, od 363 razstavljenih (58 preko 220 točk, najmočnejši 248,55 točke),
damjke 6 zlatih medalj, od 26 razstavljenih (najmočnejši 192,10 točke),
srnjake 73 zlatih medalj, od 309 trofej (najmočnejši 183,15 točke),

gamse 24 zlatih medalj, od 141 trofej (najmočnejši 122,22 točke),
muflone 9 zlatih medalj od 18 trofej (najmočnejši 213,90 točke),
čekanje merjascev 52 zlatih medalj, od 127 trofej (najmočnejši 137,20 točke),
kozoroge 3 zlato medalje, od 3 trofej (najmočnejši 181,70 točke),
aksis jelena zlato medaljo, za 1 trofejo (105,20 točke).

Madžarska je prejela za:

jelene 41 zlatih medalj od 43 trofej (najmočnejši 237,14 točke),
damjke 12 zlatih medalj, od 13 trofej (najmočnejši 212,12 točke),
srnjake 14 zlatih medalj, od 16 trofej (najmočnejši 228,68 točke),
muflone 1 zlato medaljo, od 5 razstavljenih (207,75 točke),
čekanje merjascev 8 zlatih medalj, od 13 trofej (najmočnejši 130,20 točke).

Poljska je prejela za:

evropskega losa zlato medaljo, za 1 razstavljen trofejo (324,20 točke),
jelene 31 zlatih medalj, od 41 trofej (najmočnejši 242,05 točke, 9 preko 220 točk),
srnjake 51 zlatih medalj, od 58 trofej (najmočnejši 192,28 točke),
čekanje 47 zlatih medalj, od 55 trofej (najmočnejši 140,60 točke).

Romunija je prejela za:

jelene 47 zlatih medalj, od 47 razstavljenih (23 preko 220 točk, najmočnejši 243,17 točke),
srnjake 56 zlatih medalj, od 62 trofej (najmočnejši 179,50 točke),
gamse 12 zlatih medalj, od 14 trofej (najmočnejši 141,10 točke),
čekanje 41 zlatih medalj, od 41 trofej (najmočnejši 138,95 točke).

ZSSR je prejela za:

evropske lose 9 zlatih medalj, od 13 trofej (najmočnejši 406,30 točke),
jelene 7 zlatih medalj, od 12 trofej (najmočnejši 240,93 točke),
jelene marale 2 zlati medalji, od 7 trofej (najmočnejši 846,60 točke),
srnjake 2 zlati medalji, od 7 trofej (najmočnejši 181,40 točke),
sibirske srnjake 3 zlate medalje, od 10 trofej (najmočnejši 296,30 točke),
sibirske kozoroge 3 zlate medalje, od 10 trofej (najmočnejši 191 točk),
argale 1 zlato medaljo, od 4 trofej (250,96 točke),
sajga-antilope 4 zlate medalje, od 10 trofej (najmočnejša 89,80 točke).

Švica je prejela za:

srnjake 3 zlate medalje, od 14 trofej (najmočnejši 143,95 točke),
gamse 9 zlatih medalj, od 25 trofej (najmočnejši 126,15 točke).

LR Mongolija je prejela za:

mongolske argale 3 zlate medalje, od 14 trofej (najmočnejši 392,40 točke),
sibirske kozoroge 4 zlate medalje, od 6 trofej (najmočnejši 212 točk),
procapra gutturosa (vrsta sajga antilope) 55 zlatih medalj, od 55 trofej.

Opozarjam na novega svetovnega rekorderja, madžarskega srnjaka z 228,68 točke. Do sedaj je bila najmočnejša srnjačja trofeja s Poljske, iz leta 1896, s 196 točkami, na berlinski razstavi. Vrhunske srnjačje trofeje se gibljejo med 180 in 195 točkami. Naš dosedanji svetovni prvak, srnjak iz Tounjskega Krpela pri Ogulinu je sedaj po točkah na petem mestu, po estetski zunanosti pa je vsekakor obdržal primat.

V našem prikazu niso navedene trofeje eksot, kožuhov in lobanj. Romunija je npr. prejela okoli 100 zlatih medalj zgolj za lobanje, kar bi moglo privedi do napačnih zaključkov.

December

V tem mesecu so še zadnji skupni lovi na zajca. Če pa je stalež zajcev slab, je prav, da zaščiteni lovišče povečamo in se odpovemo temu ali onemu lovu. To se nam bo prihodnje leto bogato obrestovalo.

V loviščih, kjer imajo divje prašiče, bodo ta mesec že pričeli z obsledovanjem in lovi. Stalež divjih prašičev pa je tako upadel, da je prav, če se s soslednjimi družinami sporazumemo in skupno določimo odstrel. Popolnoma zgrešen je dosedanji način, da je vsak strejal po prvi živali

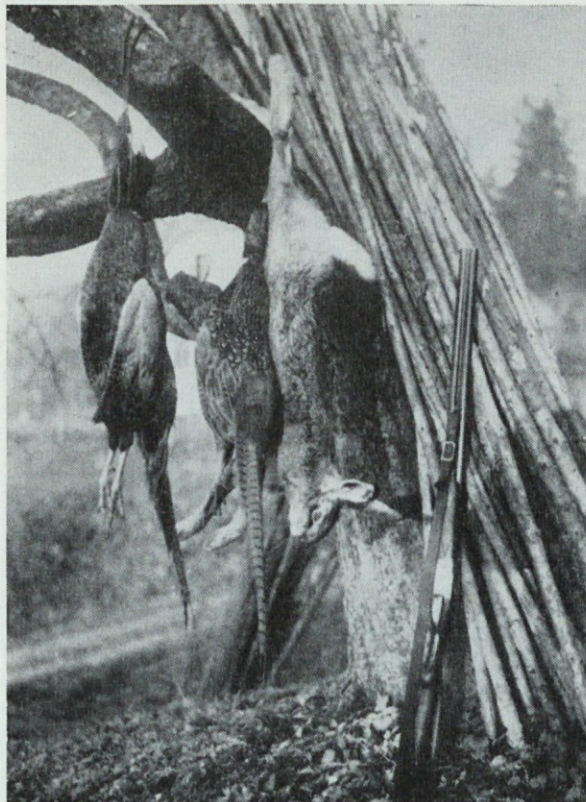


Foto VI. Pleničar

v tropu, to je po svinji vodnici. Pravilno je, da odstrelujemo pujse in merjasce, ki so navadno zadnji v tropu ali sami.

V lovišču intenzivno krmimo divjad. Kjer imamo krmne njive in te niso pod globokim snegom, smo v glavnem že poskrbeli za zdravo in naravno hrano. Če je sneg globok, ga zorjemo, da omogočimo divjadi dostop do hrane.

Ne pozabimo na ptice pevke in skupaj s šolsko mladino pripravimo krmilnice! V gozdu na primernih krajih obesimo trupla odrlih škodljivcev in goveji loj. S strihninom zastrupljeno divjad pa globoko zakopljemo, da ne povzročimo množične zastrupitve koristnih ptic.

Na družinskem posvetu naj poroča gospodar o krmljenju in gojitvenih delih, ki jih opravljajo lovski čuvaji in člani pod njegovim vodstvom. Neopravljeno delo, predvsem pa zanemarjeno zimsko krmljenje je disciplinski prekršek in ga mora družina tako tudi obravnavati.

Družina sama in njen starešina pa sta po zakonu in pogodbi o upravljanju lovišč za redno oskrbovanje lovišča in ohranitev divjadi odgovorna materialno in moralno (glej temeljni zakon o lovstvu).

S. K.



Najmočnejša koza iz Avstrije Foto I. Fabjan
na razstavi v Novem Sadu, 126,25 točke

Še o odstrelu gamsov

Ing. Milan Dečko

Kadar govorimo o odstrelu gamsov, moramo imeti v mislih samo gojitveni odstrel, saj vsak drug odstrel s smotrno gojitvijo nima zveze in lahko stvari gojitve bistveno škoduje. Pri gojitvenem odstrelu si moramo zato kot prvo zastaviti cilj, ki ga nameravamo s takim odstrelom doseči. Ta naj bi bil, vzgojiti telesno krepko, zdravo in trofejno močno divjad. Že iz tega izhaja, da spada proč vse, kar teh pogojev ne izpolnjuje in je po teži in trofeji izpod povprečja določenega starostnega razreda. Z drugimi besedami, vse kar gojitveno ne ustreza, je potrebno odstraniti, preden pride do razploda. To temeljno načelo narekuje, da je treba težišče gojitvenega odstrela prenesti v najnižje starostne razrede in napraviti temeljito čistko prav med mladimi, tri-, štiri- in petletnimi kozli. Z navedbami pisca članka v Lovcu »Gamsi in rdeče pike«, da štiri-letnih kozlov po načelih gojitve ne streljamo, se zato ne morem strinjati. Da pa odstrelimo vsako bolno žival, je samo po sebi umevno, vendar pa ni bistvo gojitvenega odstrela uplenitev bolnih kosov, ampak vršiti pravilno selekcijo prav z odstrelom zdravih kosov, ki pa z ozirom na postavljeni cilj ne ustrezajo gojitvenemu namenu.

Pri odstrelu kozlov — o teh je govora — moramo imeti vedno pred očmi, da je rast rogljev v petem letu v glavnem zaključena in da morajo telesno in trofejno močni kozli do petega leta pokazati, kakšno genetsko zasnovo imajo, da vemo, če naj jih še nadalje držimo v lovišču ali ne. Kozli, ki do tega časa niso razvili ustrezno visokih rogljev, ki segajo precej nad ušesa, tega tudi pozneje ne morejo več nadoknaditi. Pri gamsjem lovu je višina rogljev največkrat edini pokazatelj, kako žival imamo pred sabo. Če so roglji še primerno razkrečeni in kozel telesno močan, potem je treba takega brezpogojno čuvati, ker je to najboljši bodoči plemenjak. Hkrati pa moramo do petega leta odstreliti vse mlajše kozle, ki imajo nizke, ozke, tanke in slabo zakrivljene roglje in so tudi za svojo starost telesno pod poprečjem. Vsak izkušen gamsar hitro loči takega kozla od njegovega sovrstnika ali od starejšega kozla.

Mlajši kozli so navadno tisti, ki v prsku neprestano tavajo okoli, išoč koze ali pa obkrožajo trope. K tropom si ne upajo in oprezajo, kadar kozel-prskač pri tropu odganja kakega vsiljivca, da tedaj zaskočijo koze. Če so to kozli II a, potem to gojitvi ne škoduje, saj so to spolno zreli in genetsko najboljše zasnovani, ki zapuste dobro potomstvo. Ker pa pridejo do zaskoka tudi slabi mladi kozli, lahko to samo kvarno vpliva na kvaliteto staleža. Veliko gamsjih mladičev je potomcev prav takih kozlov. Ti tudi v petem letu ne bodo imeli pomembnejše trofeje in si ne znam razlagati, zakaj naj bi odlašali z odstrelom.

Če kažejo statistični podatki, da je bilo v povprečju zadnjih osem let odstreljenih 48 % mladih gamsov, od tega 36 % II a in 12 % II b, potem nam to samo kaže, da v razredu mladih odstrel ni pravilen in da bi moral biti odstotek odstrela močno v korist II b, oziroma bi odstrela v kategoriji II a sploh ne smelo biti. Ker pa je teorija eno, praksa pa drugo, je seveda treba stremeti, da bo odstotek odstreljenih II a gamsov čim nižji. Odstrel neustreznih mladih kozlov nam torej narekuje pravilo, da je treba slabe kozle odstraniti prej, preden pridejo do razploda. Ocenjevanje takih kozlov je v mladosti lažje, medtem ko je po petem letu z ozirom na starost to skoraj nemogoče. Lé na ta način dajemo možnost res dobro zasnovanim kozlom, da dosežejo čim višjo starost in razplod ter razvoj res kapitalnih trofej.

Teoretično ne bi smel petega življenjskega leta preživeti noben kozel, ki gojitveno ne ustreza. Kozle, ki so v času prska pri tropu, naj bi po pravilu — ne streljali. Čeprav niso to vedno trofejno najmočnejši kozli, so pa sigurno telesno najmočnejši. S tem smo pa že dosegli enega od ciljev, ki smo si ga postavili — to je, — vzgojiti telesno močno divjad. Zelo verjetno imajo taki kozli tudi vsaj poprečno trofejo in nam dajejo jamstvo za dobro potomstvo. Piscu članka se zdi celo odstrel 12 % kozlov II b previsok, kar pomeni, da sploh odklanja vsak odstrel kozlov,

mlajših od pet let. Skratka, vse kar je dobro in slabo, mora po vsej sili dočakati peto leto. Kakor že omenjeno, se s takim gledanjem na gojitveni odstrel gamsov ne morem strinjati. Če smo kozla, mlajšega od pet let ocenili, da spada v II b, je to dokaz, da gojitveno ne ustreza in ga je po vseh načelih gojitve odstreliti, ker tudi čez leto dni ne bo nič boljši.

Postavlja se še vprašanje, ali je upravičeno odstreljevati le starejše kozle, kakor to baje dela LD Kranjska gora. Kolikor se ni vršila nobena selekcija med kozli do petega leta, potem pri odstrelu starejših kozlov res ne more biti veliko rdečih pik — saj je ves »škrat« vrastel v starejši starostni razred. V tem razredu vršimo sedaj zamujeni odstrel slabih kozlov in poskušamo rešiti vprašanje gojitve. Ker pa je potrebno planirati odstrel v vseh starostnih razredih, vršimo ga na nato samo v enem (v razredu odraslih), je razumljivo, da pomikamo starostno mejo starejših gamsov navzdol. S tem dosegamo prav nasprotno od tega, za čemer težimo, vzgojiti namreč čimveč starih gamsov z ustrezno telesno konstitucijo in s kapitalnimi trofejami. Če je še spolno razmerje v korist koz (kar običajno je), odstrel pa planiramo po staležu, potem nam bo starih kozlov kaj kmalu zmanjkalo in bomo morali odstrel prenesti tudi med mlajše kozle, če to želimo ali ne. Po tej poti torej ne bomo prišli do zastavljenega cilja.

Pa še nekaj o lovnih in nelovnih gamsih. Še nedavno je prevladovalo mnenje, da je odstrel divjadi ženskega spola, predvsem srn in gamskih koz, nelovski. Ker so torej odstreljevali samo srnjake in kozle, odstrel pa planirali po staležu, je jasno, da je moralo starih kozlov kaj kmalu zmanjkati. Da pa je bil odstrel kozlov še vedno lahko ustrezno visok, je bilo potrebno starostno mejo odstrela pomikati navzdol. Pri gamsih se je ta meja postavila na pet let. Odstrel kozlov nad to starostjo se je torej opravičeval s tem, da so lovni, ker so to mejo prekoračili. Mnenja sem, da bi bilo pravilneje govoriti o razredu mladih in razredu odraslih (starih) gamsov, lovni pa so gamsi v obeh razredih. Prepričan sem, da je slabega triletnega gamsjega kozla brezpogojno treba odstreliti in ga torej uvrstiti med lovne in nasprotno, da je osemletnega nosilca zlate medalje brezpogojno treba čuvati in mu dati možnost nadaljnega razploda in razvoja kapitalne trofeje. V skupino lovnih smo torej dolžni uvrstiti vse gamse neglede na starost, ki gojitveno ne ustrezajo. *Samo z istočasnim odstrelom gojitveno neustreznih kozlov v obeh starostnih razredih lahko pustimo najboljše kozle do visokih starosti, da nam bodo zapustili čimveč genetsko dobro zasnovanega potomstva in po izvršenem odstrelu dali tudi res kapitalno trofejo.*

Če bi bili lovni gamsi samo od petega leta navzgor, bi analogno temu morali biti lovni srnjaki samo od tretjega leta navzgor. Kako škodljive



Na Stolu v Karavankah

Foto P. Adamič

posledice bi lahko nastale pri tako izvajanem odstrelu, ni potrebno posebej utemeljevati.

Sicer pa je težišče celotnega gojitvenega odstrela tudi pri vsej drugi parkljasti divjadi osredotočeno na odstrel v najnižjih starostnih razredih. Zakaj bi naj bilo to pri gamsih drugače? Pri srnjadi je težišče gojitvenega odstrela pri eno- in dveletnih srnjakih. Res je, da pri takem načinu odstrela ne pridemo do močnih trofej, je pa to edina pravilna pot, da si pozneje nagrajen s kapitalno trofejo.

Pravočasna odstranitev telesno slabih živali obeh spolov mora biti osnovno pravilo gojitve.

In še kratko o trofejah. Splošno prevladuje mnenje, da je rast gamskih rogljev zaključena s petim letom in da ves prirastek po tem letu ni več bistven za moč trofeje. Ob natančnejšem preučevanju te trditve pridemo kaj kmalu do prepričanja, da to ne drži v celoti. Nesporno je, da mora gams do petega leta pokazati, kakšno zasnovano ima in nastaviti tudi temu primerno trofejo. Z leti pa trofeja tako zasnovanega gamsa lahko še veliko pridobi na moči in postane res kapitalna. V času od petega do dvanajstega leta izkazujejo neredko posamezne trofeje obeh spolov višinski prirastek tudi do 3 in več cm, kar pomeni, da število točk neredko lahko naraste tudi za deset in več ter taka trofeja postane res

vrhunska. Vsem tako zasnovanim gamsom je torej potrebno pustiti čas, da trofejo razvijejo. Prepričan sem, da so nosilci vrhunskih trofej, ki jih gledamo na lovskih razstavah, kar krepko prekoračili peto leto. Če so bili odstreljeni prej, pa samo dokazuje to, kar je povedano. Posebno stare koze, ko ne vodijo več mladičev, lahko še v pozni starosti pokažejo spontan višinski prirastek rogljev. Ob natančnejšem opazovanju vrhunskih trofej tudi opazimo, da kažejo skoraj vse močno tendenco nagnjenosti naprej. Le redkokdaj vidimo kapitalne roglje, ki so nagnjeni nazaj. Tudi to bi moral biti eden od važnih pokazateljev pri ugotavljanju, kako žival imamo pred seboj. Gamse, ki so s petim letom dosegli normativ za uvrstitvev v I a in imajo tipične naprej nagnjene roglje, je treba brezpogojno čuvati, ker imajo pogoj, da bodo ob ustreznih starosti dosegli tudi vrhunsko trofejo.

Lahko se ponašamo kot redko katera država, da imamo res zdravo divjad. To velja še predvsem za gamse, saj ni slišati, da bi gamsje bolezni kdaj zavzele zaskrbljujoč obseg. Tudi poprečna teža naših gamsov je večja kot pri gamsih naših sosedov. Ne moremo pa se ponašati, da smo tudi pri gamsjih trofejah kaj prida dosegli. Na zadnji lovski razstavi v Novem Sadu smo videli, da je romunski prvak kar za 20 točk močnejši od našega najboljšega gamsa. Če izvzamemo madžarskega srnjaka, ki je vse druge srnjačje trofeje sploh deklasiral, razlika po točkah pri nobeni drugi divjadi ni tako očitna. Prepričan sem, da bi se s pravilnim gojitvenim odstrelom dalo tudi pri nas doseči, da bi prišli do trofej, ki bi segale v svetovni vrh. Žal pa se za enkrat ne moremo pohvaliti. Gamsji roglji okoli 110 točk so velika redkost, nad 115 točk pa že prava izjema. Vem, da vrhunske trofeje ne rastejo kot gobe po dežju in da je za to potreben daljši čas. Vendar, če pomislimo, da je najmočnejši po vojni odstreljeni gams z Uršlje gore, potem se upravičeno

sprašujemo, ali res ni bilo mogoče v vsem tem času na področju Julijcev, Karavank in Kamniških planin vzgojiti in upleniti gamsa, močnejšega od 121 točk. Če se prav spominjam, smo imeli pred vojno kar dve izredni trofeji, od katerih je imela prva okoli 136 in druga menda 132 točk.

Kar se tiče odstrela koz, velja pravilo, da vodečih koz ne streljamo. Kolikor pa narekuje odstrel bolezni, je potrebno odstreliti tudi in najprej mladiče. Razen tega je treba odstreliti nevedeče koze z izrazito nizkimi in ozkimi roglji in ki so razen tega tudi telesno pod poprečjem. Dostikrat nam ne uspe divjad pred seboj točno oceniti. V takih primerih se poskušajmo vzdržati strela. Če je takšna žival zdrava in močna, je za kvaliteto staleža koristnejša kakor pa slabič, ki nosi močno trofejo.

Iz Lamprehtovega članka v 4. št. letošnjega Lovca je razbrati, da v koroškem kotu že dalj časa vrše gojitveni odstrel tudi med mladimi kozli. Prepričan sem, da so ubrali edino pravilno pot, ki vodi do kvalitetnega zboljšanja staleža in s tem tudi do kapitalnih trofej. Zato se ne čudim, če je bil dolgoletni slovenski in jugoslovanski prvak uplenjen na Uršlji gori.

Menim, da bi morale tudi druge družine, ki imajo gamse, čimprej iti po enaki poti in se znebiti miselnosti, da je gams »loven« šele, ko dopolni pet let, neglede na to ali gojitveno ustreza ali ne. Če opazimo v lovski sobi med trofejami gamsov tudi slabe trofeje mladih gamsov obeh spolov, nam to lahko samo služi za dokaz, da smo na obisku pri pravem gojitelju, čeprav se na zidu ne blešči od samih medalj.

Da je pri ocenjevanju trofej, kakor navaja M. Lampreht, prejelo kar 60—70 % trofej rdečo piko, sodim, da je kriterij le malo prestrog. Malo verjetno je namreč, da bi bili telesno in trofejno dobri kozli procentualno tako močno zastopani.



*Pred
lovsko kočo
LD Podbrdo*

Foto
P. Adamič

Ne smemo pozabiti, da je greh manjši, če napačno odstrelimo tri ali štiriletnega kozla, ki ga nadoknadimo že v treh, štirih letih, kakor pa kapitalnega 7- ali 8-letnega kozla, na katerega moramo čakati celih 7 oziroma 8 let.

Še kratek zaključek. Vsak lovec, kdor ima res smisel za naravo in dojem lov z vsem srcem in dušo, mi bo priznal, da lahko nudi gamsji lov višek lovskega izživljanja. Kdor je v prsku, ko je gore že pobelil sneg, opazoval »črne svate« pri njihovem ženitovanju in mu je po velikih naporih uspelo priti do trofeje, bo šele dojel vso lepoto gamsjega lova. »Zastrupljen« bo za vse življenje in vedno znova se bo vračal v planine. Vedno se bo spominjal, kakó in kakšnega gamsa je uplenil. Moč trofeje bo začela zgubljeni svoj pomen in več bo vredna tista trofeja, na katero bo vezanih več lepih doživetij in spominov. Pogled na roglje mu ne bo več vzbujal občutka zmagoslavja, temveč mu bo vedno znova pričaral gorski svet in z njim vred lepote gamsjega lova.

Lov s pastmi in še kaj

(Konec)

Tone Črnač

Pižmovke lovimo z železnimi pastmi. Naši predniki niso poznali tovrstnega lova, ker takrat pižmovk pri nas ni bilo. Te so naselili na Češkem 1905. leta, prinesli pa so jih iz Kanade. Nekateri lovci pri nas jih jedo. Bajne so okusne. V nekaterih inozemskih restavracijah pižmovko servirajo sladokuscem kot specialiteto. Moja koker španjelka Beba in maček Cici zelo težko čakata, da jo prinesem domov in jima jo serviram pečeno.

Pižmovka je sicer rastlinojedi pa tudi mesojedi glodalec, tako da je pravzaprav vsejeda kakor podgana. Ob Donavi jo imajo za velikega škodljivca, ker s svojimi podvodnimi rovi prekoplje obrambne nasipe in tako povzroča poplave. Tam tudi plačujejo nagrade za pokončane pižmovke, zato se nekateri ljudje ukvarjajo z lovom nanje. Ni bojazni, da bi jih zatrli kakor vidre, ker je kot glodalec zelo plodna in poleže na leto celo po trikrat do osem mladičev.

Že pred leti sem bral v italijanski lovski reviji »Diana«, da so jo tudi tamkajšnji lovci uplenili pri mestu Pordenone v Furlaniji. Italijanski lovci so takrat osumili kanadske aviatičarje, ki so imeli tam v bližini pri Avianu svoj aerodrom,



Pravilno ujeta pižmovka

Foto ing. J. Černač

češ da so jih ti z letali pripeljali iz Kanade v Furlanijo in jih tam naselili. Menim, da so bili kanadski letalci pri tej zadevi nedolžni. Pižmovka se z Češke vztrajno širi po vsej Evropi. V Sloveniji je verjetno povsod, razen na kraških terenih. Približno 10 let bo, odkar sem jo našel v Črni na Koroškem med planinskimi bistrimi potoki. Gozdarski inženir v pok. Robert Brovet iz Trebnjega mi je pripovedoval, da jih je bilo v potoku Temenica pred leti zelo veliko, da pa so v zadnjih letih izginile. Tudi sam sem našel ob potoku Mirna nekaj poginulih pižmovk. Kolikor sem jih ujel lansko leto, so bile vse bolne na jetrih. Letos tega ni, da bi kako bolno poslal v preiskavo v Ljubljano.

Ko hodim v mrazu in snegu za krivčki racakov, nikoli ne opazim sledov pižmovk. Mirne vode se pojavijo konec februarja in v začetku marca. Takrat so tudi še tolste. Prvi znaki, da je prišel čas lova nanje, so, ko zapaziš ob potokih, da je lubje na vrbovih vejah oglodano kakih 20 cm iznad vode, drobne vrbove šibe pa odgriznjene kakor od zajca. Pa tudi raztrgane žabe leže tam okoli. Ko poženejo prvi poganjki bičevja, opaziš pogrizena stebelca in le zeleni listi plavajo po vodi. Tedaj dobro poglej in z lahkoto boš opazil, kje imajo pižmovke izstop iz vode. Tam je vse zglajeno in skozi bičevje so izsekane kake 15 cm široke poti. Najbolj značilna so pa stranišča, ki jih pižmovke stalno uporabljajo. Prvotno so iztrebki podobni podganjim, ko pa pride ta glodalec na zeleno hrano, so kupčki iz mehkega blata.

Past stopalko nastavi v vodi, pa samo toliko, da jo voda krije in jo priveži za grm. Pasti ni treba maskirati. Ujeta pižmovka, če ne bo takoj mrtva, bo s pastjo ušla v vodo in se tam utopila. Sam način lova na pižmovke je podoben lovu na vidre.

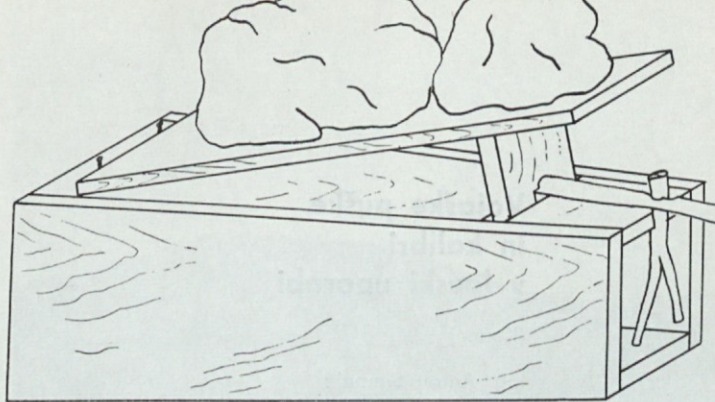
Lov na pižmovke se mi zdi enostaven in uspešen, saj pižmovka ni popolnoma nič pozorna na lovčeve stopinje in nastavljene pasti v vodi. Če

s seboj. Večje zaboje za lov na lisice, jazbece in divje mačke sem imel pa shranjene kar pod kakšnimi previsi po gmajnah, da mi jih ni bilo treba nositi daleč od doma. Tudi za tovrsten lov moraš dobro poznati lisičine in jazbine, ne samo, kje se nahajajo, pač pa tudi, kakšne so in koliko izhodov imajo, ker boš v prvem izhodu nastavlil tulec, skozi drugega, če ne veš zanj, ti bo pa lisica veselo ušla. Tudi pri tovrstnem lovu nujno potrebuješ svojega psa spremljevalca, seveda vedno ob nogi, da ne shodi snega in ne zmeša sledov. Če prideš za sledom divjadi pod previse, kjer ni snega, da bi ugotovil, v kateri špranji ždi lisica, kuna ali divja mačka, ti vse to pokaže pes.

Sedaj šele čaka pravo delo. Vse špranje in luknje moraš temeljito zabiti s kamenjem. Večkrat sem napravil dvojni zid iz kamenja zaradi gotovosti. Zato pa rabiš kamenje, ki ga dostikrat ni v bližini, ali pa je pod snegom primrznjeno k zemlji. Dostikrat lomiš kamenje in ga moraš precej daleč nositi, da so prsti okrvavljeni in zmrzli. Zato sem vedno nosil s seboj v nahrbtniku avstrijski krampič. Večkrat misliš, da si vse skupaj napravil najbolje, pa čez dan ali dva ugotoviš, da si pozabil zamašiti rov nekaj metrov stran in ti je divjad ušla. Tudi ne misli, ko si nastavlil tulec, da se bo drugi dan divjad že ujela. To je zopet odvisno od prostornine rova. Dostikrat so tukaj cele podzemeljske dvorane, za katere ne veš. Lisica zdrži v njih tudi po 10 dni, divja mačka ravno tako, jazbec tudi mesec dni, kuna belica pa nekako teden dni. Če so pa rovi kratki, zasilni, se bo žival ujela že prvo noč. Vedi, da se divjadi ne mudi v tvoj tulec — v smrt. Zato bo poskusila vse drugo, preden bo šla v past. Še manj se sme muditi tebi. Zato pusti nastavljene tulce in jih ne odstranjuj. Dobro je, da kontroliraš okolico, če niso kje znaki, da se žival poskuša prebiti kje drugje na prostost in da to pravočasno preprečiš. Tudi v notranjost tulca poglej, pa boš kmalu opazil, kako je vse razkopano in deske ogrizene.

Ko potegneš mrtvo lisico iz tulca, jo dobro poglej, če ni na nji dlaka zadaj oguljena. Če to opaziš, nastavi ponovno tulec, ker je v rovu še ena lisica in se bo prav gotovo naslednjo noč ujela.

Opuščam opis življenja in lova na kune zlatice, ker je to v Našem lovu, na strani 264, dobro opisal pok. dr. Ivan Lovrenčič (Za kunami), pa tudi sam sem napisal v Lovcu 1954/55, na strani 240, članek »Iz zelene prakse pri kunjem lovu.« Kuna, ujeta v stavo, ko ji pade precej težka okroglica na pleča in jo pritisne na spodnjo okroglico, ji stisne prsni koš in je takoj mrtva. Tudi stave ni nujno dnevno kontrolirati. Oddaljene v težko dostopnih terenih sem jih v hudi zimi kontroliral tedensko ali celo na štirinajst dni. Tu ujeta kuna zmrzne in le rep ji veter maje ter ni strahu, da bi se kožuh pokvaril.



Past za lisice, jazbece, divje mačke

So še raznovrstna druga lovila in sprožila, katerih sem nekaj sam preizkusil, pa se mi niso kaj prida obnesla. Eno je gotovo. Čim enostavnejše, tem boljše! Zato vse komplicirano opusti! Če hočeš postati pravi lovec, pa se moraš učiti in zopet učiti, toda naučil se vsega dovolj nikoli ne boš.

Popravek: V 2. delu članka, stran 238, mora pod skico 2 stati »pravilne čeljusti.«

Brakada

Peter Zupan

*Nad vasjo pri stari lipi
spet po letu lovci se zberó,
vsi veseli stari, mladi
na brakado zdaj gredo.*

*Zvonjenje brakov odmeva v lepo jutro,
le tu in tam prekine pesem strel,
prevzet pozabil skoraj sem na puško,
da ušel bi kmalu mimo mene »plen« ...
pogled po cevi — rezek pok,
lisička pa v še večji skok.*

*Izza stare lipe me glas opozori:
»Drugič za ušesa ji postrezi,
če od tebe proč beži!«
Takó nas lovec z bradó uči.*

Vojaške puške in kalibri v lovski uporabi

(Konec)

Ing. Anton Simonič

Od drugih nabojev, večjih od kalibra 7,62 mm, a manjših od 8 mm, je pri nas še najbolj znan naboj angleške vojaške puške z našo oznako 7,7 × 56 R in angloameriško oznako 303 British. Naši lovci imajo nekaj predelanih angleških vojaških pušk Lee-Enfield, niso pa redke tudi bock puške italijanske izdelave z risano cevjo za ta naboj. Predelava angleške puške Lee-Enfield se našemu lovcu kaj prida ne izplača, saj je sistem te puške precej neroden in tudi ni primeren za naboje večjih pritiskov. Puška je primerna samo za naboj 303 British, čigar tulec pa izvira še iz časov črnega smodnika. Prav zato ta naboj ni kaj posebnega, saj po razanci in moči komaj dosega 7 × 57. Kljub temu pa je s tem nabojem padlo v Afriki in Indiji več divjadi kakor od katerega koli drugega naboja. Zlobni jeziki pa hkrati s tem pripominjajo, da je bilo z njim tudi več zastreljene in izgubljene divjadi kakor s katerim koli drugim nabojem na svetu. V naših razmerah je ta naboj primeren, seveda samo v lovski izvedbi in s primerno kroglo, za vse vrste naše divjadi, s pridržkom, da na težjo divjad ne streljamo na večje razdalje. Lovsko izvedbo nabojev v tem kalibru izdelujejo razen švedske tovarne Norma še finska tovarna Sako in skoraj vse ameriške tovarne streliva, ker so v svetu puške za ta naboj med lovci še vedno zelo razširjene.

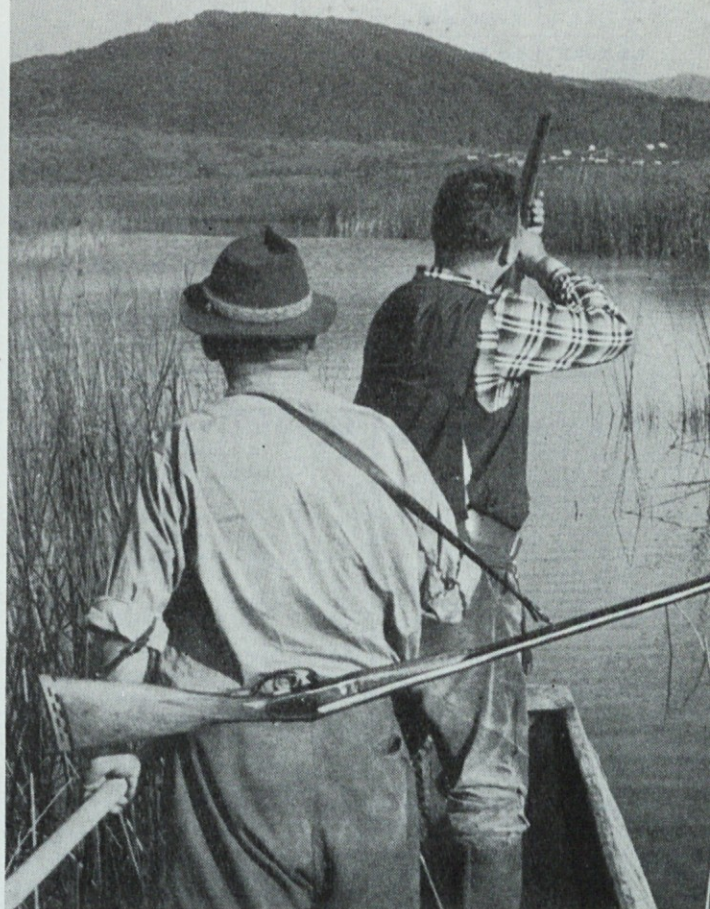
Naboj kalibra 7,65 × 53 belgijske vojaške puške Mauser in argentinske vojaške puške M 1903 pri nas najbrž nihče ne uporablja, čeprav je v svetu precej znan. Prav tako najbrž nihče med našimi lovci nima puške v japonskem vojaškem kalibru 7,7 × 58, ki ga je streljala še v zadnji svetovni vojni razen kalibra 6,5 × 50,5 japonska izvedba puške Mauser, znana pod imenom Arisaka. Te naboje omenjam le zaradi popolnosti pregleda. Še vedno pa so pri nas v lovski uporabi precej pogoste stare avstrijske vojaške puške Mannlicher M 95 in njegov naboj 8 × 50 R Mannlicher. Kljub temu, da sta tako puška kakor naboj danes že precej zastarela, ju zlasti starejši lovci še vedno s pridom uporabljajo, bodisi v predelanih avstrijskih vojaških repetirkah ali pa v kombiniranih puškah starejše izdelave. Za ta naboj sem že videl lepo izdelano dvocevko risanico z blok zaklepom. Naboj 8 × 50 R je na zmerno razdaljo primeren tudi za odstrel težje divjadi, ne toliko zaradi učinka, ki bi ga povzročila hitrost

krogle, temveč zaradi učinka njene razmeroma velike teže. Žal pa naši lovci uporabljajo v teh puškah izključno vojaške naboje, ki imajo kroglo s celim plaščem in so v lovske namene povsem neuporabni. Še nikogar nisem videl, da bi uporabljal lovsko izvedbo tega naboja, čeprav jo izdeluje češka tovarna streliva Sellier & Bellot. Morda ne bi bilo napak, če bi naboje te tovarne naročila naša lovska zadruga, saj so puške v tem kalibru še vedno številne.

Končno pa moram posvetiti nekaj besed tudi najbolj razširjeni puški med našimi lovci, to je znani puški sistema Mauser M 98, kljub temu da je bilo v Lovcu o njej že precej napisanega. Pri nas je brez dvoma predelana vojaška puška Mauser na prvem mestu med lovskimi repetirkami in ne dosti manj razširjena je tudi med lovci drugod po svetu. Čeprav je sistem te puške star že 70 let, ga še vedno uporabljajo za izdelavo lovskih repetirk, ker ima vrsto dobrih lastnosti, kot so zanesljivost, odpornost, neobčutljivost in končno tudi možnost nanj montirati cevi najrazličnejših kalibrov. Prvotno je bila vojaška puška Mauser izdelana v kalibru 8 × 57 I. Cev tega kalibra meri med polji 7,80 mm, med brazdami pa 8,07 mm. Ta naboj so v nemški vojski uporabljali pred uvedbo puške Mauser v puški M 88, ki jo večkrat napačno imenujejo Mauser model 88. Puška pa ni sistema Mauser, temveč Mannlicher, saj jo je konstruiral Ferdinand von Mannlicher in je tudi njen zaklep značilni Mannlicher zaklep. Tu in tam opazimo tudi to puško med našimi lovci. Ko so v vojsko uvedli puško Mauser M 98, so sprva zanjo uporabljali iste cevi in naboje, šele leta 1905 so naboj 8 × 57 I nadomestili z nabojem 8 × 57 IS. Naboju 8 × 57 I so namreč hoteli izboljšati balistične lastnosti in so mu ob enakem tulcu nekoliko povečali kaliber. Zato cev za novi naboj, ki nosi oznako S, meri med polji 7,89 mm, med brazdami pa 8,20 mm. Novi naboj je kmalu začel izpodrivati starega, čeprav se je tudi naboj 8 × 57 I ohranil prav do danes in ga še vedno izdelujejo razen nemških tovarn RWS in DWM tudi tovarne Norma in Sellier & Bellot. Naboj 8 × 57 I šteje danes med zastarele naboje in predvidevajo, da bo v doglednem času izginil iz uporabe. Sicer pa je naboj na zmerne razdalje in ob dobrih zadetkih primeren tudi za odstrel težje divjadi. Precej boljši je naboj 8 × 57 IS. Kmalu po uvedbi v vojski je postal tudi po vsem svetu znan v lovski izvedbi. Kljub temu, da se danes tudi ta naboj že umika modernejšim nabojem, v Evropi predvsem kal. 7 mm, pa za ta naboj še vedno izdelujejo tudi nove lovske puške in ga izdelujejo skoraj v vseh tovarnah streliva tako v Evropi kakor v Ameriki. Čeprav pri nas ameriške municije v tem kalibru ni mogoče dobiti, bi omenil, da so ameriški naboji označeni samo kot kaliber 8 mm Mauser. To so naboji v kalibru 8 × 57 IS, a tako slabo polnjeni, da ameriška izvedba komaj dosega stari

naboj 8×57 I. Tako šibko pa naboj v Ameriki zavestno polnijo, da bi preprečili nesreče pri streljanju s puško, ki ima cev manjšega premera 8 mm, torej v puški s cevjo kal. 8×57 I. Evropske tovarne pa izdelujejo naboj 8×57 IS v različnih izvedbah, s krogliami od 8 do 14 g, tako da je uporaben za odstrel vseh vrst divjadi. Izdelujejo ga tudi pri nas, a žal v precej skromni izvedbi, saj doseže začetno hitrost komaj 720 m v sek. in začetno živo silo 371 kpm. Vse to pa ob zelo slabi konstrukciji krogle. Krogla našega lovskega naboja 8×57 IS imajo pretenak plašč, ki se ob zadetkih ob trde mišice ali kosti večje divjadi takoj razleti, tako da krogla nima zadostnega globinskega učinka, ki je za usmrnitev težje divjadi nujno potreben. Zato z našim nabojem ni priporočljivo streljati jelenjadi. Vse kaj drugega pa je npr. naboj tovarne DWM z znano Torpedo Ideal kroglo, težko 12,8 g. Ta naboj ima začetno hitrost 833 m/sek. in začetno živo silo kar 452 kpm. Krogla pa je tako konstruirana, da napravi tudi pri težki divjadi skoraj vedno izstrel in zato tudi ob slabših zadetkih zadosten krvni sled. Ta izvedba naboja 8×57 IS je prav primerna ne le za odstrel jelenjadi, temveč zadošča tudi za medveda. Žal pa naši lovci, vsemu pisanju o nabojih nakljub, še vedno uporabljajo in to zlasti v predelanih vojaških puškah Mauser tudi vojaške naboje s polnim plaščem. Kako bi bilo mogoče to stanje popraviti, ne vem, prav gotovo s prepričevanjem ne bomo dosegli uspeha tudi poslej, če ga nismo doslej.

V kalibru 8×57 IS je razen pušk Mauser nemške, češkoslovaške, belgijske, poljske in jugoslovanske izdelave med našimi lovci tudi precej predelanih madžarskih vojaških pušk sistema Mannlicher in tudi nekaj nemških polavtomatskih pušk modela SG 43. Od vseh teh tipov in modelov pušk je še najboljši sistem Mauser. Predelovalci vojaških pušk v tujini najbolj cenijo nemške in češkoslovaške puške Mauser in sicer tiste, ki so bile izdelane od 1930. do 1940. l. Pri teh puškah so namreč predvsem za njihove sisteme — to je za zaklep in ohišje — uporabljali kvalitetna jekla, tako da lahko prenesejo tudi visoke pritiske modernih nabojev. Pred l. 1930 tako kvalitetnih jekel še niso uporabljali za izdelavo vojaških pušk, v vojnem času pa so zaradi pomanjkanja zopet uporabljali tudi slabši material. Nemška in češkoslovaška Mauser puška imata sistem in magacin tako dolg, da je možno cev kalibra 8×57 IS vedno zamenjati s cevjo katerega koli drugega kalibra, čigar naboji pa ne smejo biti daljši od 96 mm. Sistem in magacin torej ustrezata nabojem, ki imajo do 64 mm dolg tulec. Nekateri drugi Mauser sistemi so krajši — med njimi tudi Mauser jugoslovanske izdelave, tako da vanj ne gredo naboji, ki imajo tulec daljši od 57 mm. To naj upoštevajo tisti lovci, ki nameravajo v svoji predelani Mauser repetirki zamenjati cev kal. 8×57 IS s cevjo za



Na Cerknškem jezeru

Foto P. Adamič

naboj 7×64 , ki postaja pri nas vse bolj pogosten in kaže, da bo sčasoma v veliki meri nadomestil druge kalibre repetirki. Vendar pa lovci, ki imajo v svojih puškah še dobro ohranjene cevi kalibra 8×57 IS, z zamenjavo ni treba hiteti, saj je tak kaliber, čeprav po razanci zaostaja za 7×64 , za naše lovske razmere prav tako uporaben. Predpogoj za to pa je, da uporabljamo v tem kalibru res kvalitetne naboje, kar je še vedno ceneje, kakor zamenjava cevi.

Upam, da je v pregledu vojaških pušk in kalibrov zajeta večina predelanih vojaških pušk, ki jih uporabljajo naši lovci, če je že nemogoče v ta pregled zajeti še vse kombinacije, ki so z leti nastale iz različnih cevi in sistemov, ki so jih kombinirali in sestavljali bolj ali manj spretni puškarji. Tako na primer niso redkost puške, ki imajo v Mauser sistem montirano cev težke italijanske strojnice Breda ali Fiat in tudi streljajo naboje teh strojnic. Balistične lastnosti tega naboja, ki ima tulec enako dolg, a nekaj debelejši od naboja 8×57 IS in je tudi v kalibru za ma-

Balistični podatki o vojaških kalibrih v lovski izvedbi

Oznaka naboja		Krogla			Hitrost v m/sek.				Ziva sila v kpm				Pritisk atm	Podatki in izdelek tovarn
evropska	anglo ameriška	premer mm	teža g	vrsta krogle	0	100	200	300	0	100	200	300		
5,56 × 45	223 Remington	5,70	3,2	delni plašč	1006	875	768	658	184	139	107	79	3198	Norma Sako
			3,6	delni plašč	1005	850	710	595	185	135	93	65	2900	
6,5 × 50,5	6,5 Jap.	6,70	9,0	delni plašč	740	681	625	573	251	213	179	151	2191	Norma Norma
			10,1	delni plašč	630	565	506	453	204	164	139	106	2150	
6,5 × 52,5	6,5 Carcano	6,70	10,1	delni plašč	610	546	491	442	192	153	124	101	2490	Norma
6,5 × 53 R (6,7 × 53 R)	256 Mannlicher	6,70	10,0	delni plašč	727	644	567	495	270	211	165	125	3000	S & B S & B
			10,3	delni plašč	721	644	575	515	274	217	174	139	3000	
6,5 × 54 M. Sch ali 6,7 × 54 M. Sch.	6,5 Mannlicher-Shönauer	6,70	5,0	delni plašč	950	822	702	594	230	172	126	90	2796	Norma Norma Norma
			9,0	delni plašč	785	724	666	611	282	240	203	171	2980	
			10,1	Alaska	750	677	608	545	289	236	190	152	3062	
			10,3	H plašč z odp. kon.	711	632	561	497	265	210	165	129	3200	
6,5 × 55	6,5 Swedish	6,70	5,0	delni plašč	830	710	601	505	175	128	92	65	2200	Norma Norma Norma
			9,0	delni plašč	850	787	726	668	331	284	242	204	3205	
			10,1	Alaska	760	686	617	553	297	242	196	157	3205	
7 × 57	7 MM Mauser	7,20	6,7	delni plašč	1014	860	724	596	355	256	183	123	3400	DWM Norma Norma Norma DWM DWM
			7,1	delni plašč	935	843	756	673	317	258	208	165	3205	
			9,7	delni plašč	840	768	699	634	349	291	241	199	3205	
			11,3	delni plašč	760	661	572	493	333	252	189	140	3246	
			10,0	ojačeni plašč	840	751	678	618	360	288	234	195	3400	
			10,5	TIG Brenneke	848	748	674	613	385	299	243	201	3400	
			11,2	H plašč bakr. kon.	779	714	664	620	339	291	252	219	3250	
7,62 × 33	30 M1 Carbine	7,81	7,1	delni plašč	600	476	382	320	131	82	53	37	2365	Norma
7,62 × 51	308 Winch.	7,83	6,0	delni plašč	875	695	535	405	235	150	88	50	2700	Sako Sako Norma Norma Sako
			8,0	delni plašč	890	790	700	615	325	255	200	155	2900	
			8,4	delni plašč	844	780	681	591	335	260	199	150	3252	
			9,7	delni plašč	872	777	687	604	376	299	233	180	3300	
			11,6	Nosler	796	729	665	604	376	315	262	217	3334	
7,62 × 53 R	7,62 Russian	7,83	6,0	delni plašč	875	695	535	405	235	150	88	50	2700	Sako Sako Sako Sako Norma
			8,0	delni plašč	890	790	700	615	325	255	200	155	2800	
			10,1	Hammerhead	865	775	700	630	385	310	250	205	2900	
			11,7	Hammerhead	795	720	650	585	375	305	250	205	2900	
			11,6	Nosler	800	736	677	619	380	322	272	227	2851	
7,62 × 63	30-06 Springfield	7,83	8,0	delni plašč	925	825	735	650	350	280	220	170	2900	Sako Sako Sako Norma Norma Norma
			10,1	Hammerhead	890	800	715	645	410	330	265	215	2900	
			11,7	Hammerhead	825	755	690	625	405	340	285	235	2900	
			8,4	delni plašč	1000	890	786	688	428	339	264	203	3198	
			9,7	delni plašč	905	809	717	631	405	323	254	197	3028	
			11,6	Nosler	823	762	702	642	400	343	291	244	3028	
14,2	Alaska	735	664	597	536	391	319	258	208	2973				
7,65 × 53	7,65 Argentine	7,92	9,7	delni plašč	890	802	718	642	393	319	256	204	3143	Norma
7,7 × 56 R	303 British	7,92	8,4	delni plašč	850	748	653	567	310	240	183	138	2756	Norma Norma Norma Sako
			9,7	delni plašč	829	734	646	570	341	266	206	161	2722	
			11,6	delni plašč	774	707	645	585	356	295	246	202	2878	
			11,7	Hammerhead	775	695	625	565	360	290	235	190	2600	
7,7 × 58	7,7 Jap.	7,92	8,4	delni plašč	900	795	697	606	347	271	208	157	2626	Norma Norma
			11,6	delni plašč	760	693	630	571	341	284	234	193	2586	
8 × 50 R	8 MM Mannlicher		15,8	delni plašč	640	560	490	425	335	262	207	163	3100	S & B S & B
			16,0	delni plašč	645	570	507	450	335	262	205	160	3100	
8 × 57 J		8,10	12,7	delni plašč	729	599	520	464	344	232	175	139	2750	DWM in RW in S & B Norma RWS
			12,7	Alaska	770	660	561	476	383	282	204	146	3109	
			12,7	H pl. svin. kon.	757	667	592	528	371	288	227	181	3000	
8 × 57 JS	8 MM Mauser	8,20	8	delni plašč	905	696	522	364	334	198	111	54	2800	DWM Norma RWS RWS S & B S & B DWM in RW Norma DWM Norma
			10,3	delni plašč	830	710	601	505	361	264	189	134	3035	
			11,5	D — plašč	789	665	569	491	365	259	190	141	3300	
			12,1	H — plašč	820	741	672	612	415	338	279	231	3300	
			12,5	votla										
				bakr. konica	758	690	625	564	366	303	249	203	3400	
			12,7	delni plašč	794	719	650	588	385	315	258	211	3400	
			12,7	delni plašč	828	694	600	517	445	313	231	173	3400	
			12,8	delni plašč	800	731	665	603	417	349	287	237	3246	
			12,8	TIG Brenneke	833	728	653	591	452	345	278	228	3400	
14,7	del. pl. Alaska	710	628	553	486	378	295	229	177	3001				

lenkost močnejši, mi niso znane, saj ga v lovski izvedbi nikjer ne izdelujejo. Naboji s polnim plaščem pa za lov, kakor smo že večkrat poudarili, niso primerni in zato tudi take puške ne spadajo med lovsko orožje. Prav tako mi ni uspelo dobiti balističnih podatkov za švicarski vojaški naboj $7,5 \times 54$ mm, ki ga verjetno izdelujejo tudi v lovski izvedbi. Tisti naši lovci, ki imajo švicarske vojaške puške sistema Smith-Rubin predelane v lovske pa seveda uporabljajo tudi za lov vojaške naboje. Po moči in lastnostih bo švicarski naboj podoben naboju $7,62 \times 51$. Če na kratko povzamemo, kar sem o vojaških nabojih povedal in upoštevamo še podatke, navedene v tabeli, lahko ugotovimo, da sta za našega lovca, ki lovi vse vrste divjadi z eno puško, najbolj primerna naboja 8×57 IS in $7,62 \times 63$ ali 30-06 Springfield. Oba naboja izdelujejo povsod po svetu v številnih izvedbah, tako da lovec lahko izbere za vsako vrsto divjadi tisto izvedbo, ki najbolj ustreza. Pri obeh teh nabojih imamo tudi izvedbe, ki jih lahko tudi uporabljamo za lov na našo najmočnejšo divjad — jelenjad in medveda.

Za tema nabojema nekoliko zaostajajo naboji 308 Winchester ali $7,62 \times 51$, $7,62 \times 53$ R in 7×57 . Tudi te naboje je možno dobiti v raznih izvedbah in tudi tako močnih, da na pametno razdaljo zadoščajo tudi še za odstrel jelenjadi. Ob rob te skupine bi spadala tudi še naboja $7,7 \times 56$ R ali 303 British in 8×57 I, ki sta oba danes že zastarela, a na zmerne razdalje še dokaj uporabna.

Kot za povsem zastarel lahko štejemo naboj 8×50 R Mannlicher, čeprav je na kratke razdalje njegova krogla učinkovita tudi za večjo divjad.

Naboji v kalibru 6,5 mm so primerni za odstrel srnjadi in gamsov. Prav dobri naboji za to so: $6,5 \times 55$ in malo manj razantni $6,5 \times 54$ M. Sch. ter njegova izvedba z robom $6,5 \times 53$ R. Kljub temu pa sta posebno zadnja dva naboja že precej zastarela in je v tem kalibru mogoče dobiti veliko boljše in bolj moderne naboje.

Za italijanski naboj $6,5 \times 52,5$ Carcano pa moramo ponovno poudariti, da bi bilo bolje, da iz lovske uporabe izgine danes kot jutri, kar v enaki meri velja tudi za puško, ki ga strelja. Za odstrel prav vse velike divjadi od srnjadi dalje pa je povsem neprimeren naboj $7,62 \times 33$.

Na koncu moram ponovno poudariti, da je vse, kar je pisano o uporabnosti vojaških kalibrov, mišljeno izključno in samo za naboje v lovski izvedbi. Prav vsi naboji pa naj bodo še tako močnega kalibra, so za lov na katero koli vrsto divjadi in tudi za sicer občutljivo srnjad neprimerni, če imajo krogle s celim plaščem. Skrajni čas bi že bil, da tudi naši lovci to končno dojamemo. Za tiste, ki tega nočejo dojeti in se po tem ravnati, pa bi priporočil najstrožje ukrepe — tudi odvzem orožja in izključitev iz lovskih vrst.

Jazbec in lov nanj

Tone Černac

Če ga hočemo loviti, ga moramo tudi dobro poznati, ne samo po njegovem kožuhu, pač pa tudi po njegovem življenju.

Poskusil bom tega simpatičnega sivca potegniti na papir iz podzemeljskih rovov, kjer preživi tri dele svojega življenja.

Spomladi, ko pride iz svojega zimskega spanja, prične uživati dietično hrano, da si izčisti želodec in črevesje. Prva njegova hrana so razni gomolji in gozdna zelišča. Sem in tja pospravi še kakšna jajčka iz ptičjih gnezd, potem pridejo gozdne jagode vseh vrst, nato maline, mlečna koruza, sadje, grozdje in na koncu ogrci. To je zadnji priboljšek na njegovem jedilnem listu pred zimskim spanjem. Na svojih dolgih nočnih pohodih pobere seveda tudi nekaj mesne hrane, deževnike, miši, kače, onemoglo in bolno malo divjad. Svetovno znani Brehm je že več kot pred sedemdesetimi leti trdil, da je jazbec človeku bolj koristen kakor škodljiv, pa ga kljub temu preganja in zatira kot škodljivca.

Po mojih zapažanjih jih je pred kakimi tridesetimi leti po Notranjski in Dolenjski razredčila bolezen. Pri jazbinah, ki sem jih takrat pregledoval, sem našel okostja poginulih jazbecev, jazbin pa zelo malo živih. Tudi lovci so mi takrat govorili, da je jazbec malo in so večkrat našli mrtve. Danes se je stanje popravilo in je jazbec povsod dovolj.

Jazbec je zelo čist in ne trpi nesnage, zato si izkoplje v svojem stanovanju stranišče, kjer se iztreblja. Svoje zimsko domovanje spomladi tudi zapusti, da se na ta način znebi mrčesa. Takrat gre za hrano in obiše na nočnih pohodih obširna področja. Kjer najde hrano, tam si poišče zasilne rove, votlino v starem drevesu, špranjo v kamenju in podobno. To so kratki rovi, boljše luknje, da so le toliko globoke, da preždi čez dan skrit v temi.

Tukaj je mesto za jamarjenje, ker tukaj pride lovec najlaže do njega. Oster pes jamar, nekaj udarcev s krampom in lopato, ali če lovec premeče nekaj kamenja, pa smo skupaj. Kadar pa se jazbec pripravlja na prezimovanje, se vrne iz takih začasnih bivališč v svoj zimski grad. Tukaj ima dolge podzemeljske rove do kotla z več izhodi, kjer prespi zimo. V takem rovu dostikrat z jamarjenjem ne opraviš nič, pa naj bo pes še tako oster in kopači pravi rudarji. Razen tega se s takim kopanjem uničijo stoletna domovanja jezbecev, ki se potem izselijo, kar je za lovišče in lovce nepopravljiva škoda.



Foto P. Adamič

Zanimivo je, da jazbec svojo jazbino, preden gre vanjo prezimovat, temeljito počisti, jo potem zapusti za kak mesec, se nato ponovno vrne in nanosi vanjo suhega listja in trave za posteljo. Zato najdemo v septembru kupe zemlje, izrite iz rovov, jazbeca pa nikjer. Prepričani pa smo lahko, da se bo skoraj gotovo pozneje vrnil in nanosil v že izkopane rove suhega listja.

Stari vremenski preroki trdijo, da je sneg blizu, kadar si jazbec postilja posteljo.

Kot mlad nebodigatreba sem šel junija čakati srnjaka na tako imenovano Plehuto na državnem posestvu Prestranek, kjer so gojili konje lipicance. Ob mraku je v gozdu nastala taka gonja, da sem mislil, da bo iz gozda na travnik pridrvel trop srnjakov. Namesto tega pa pritečeta dva jazbeca. Seveda sem užgal po obeh. Prvi je obležal v ognju, drugi, ranjen, si je pomagal nazaj v gozd, jaz pa za njim. Zgrabim za puškino cev, pa ga s kopitom treščim po glavi. Jazbec se umiri, toda puškino kopito obleži v travi. Ko prinesem domov smrdeča jazbeca, sem bil prepričan, da bom žel pri očetu priznanje, pa sem se vražje uštel. Oče me je pošteno premlatil, da sem bil kar marogast in med »obredom« kričal: »Ti bom že pokazal, smrkavec! Pomnil boš, da se s puškinim kopitom divjadi ne pobija, pač pa s strelom in da jazbecov ne streljamo ob paritvi kakor srnjake in jelene!« Ko sem drugi dan moral kopati jazbecema jamo, mi je še zabičal, da se jazbeci love le štiri mesece v letu, od oktobra do januarja, takrat da ima ta divjad lep zimski kožuh in užitno pečenko.

To je bil pravi lovski krst, ki se me je tako prijel, da ga nisem nikoli več pozabil. Še danes sem hvaležen pokojnemu očetu za takratne navsote s palico in besedo.

Pozneje me je oče učil pravilnega lova na jazbeca. V oktobru in novembru sem jo mahnil na ogled košenic in pašnikov in tam iskal kraje, kamor hodijo ponoči jazbeci na pašo in kopljejo jamice za mastnimi ogrci, ki so prava poslastica našemu sivemu, simpatičnemu stricu. Travnik ali pašnik izgleda, kakor bi ga bil kmet prebranal. Kadar sem našel tako mesto, sem bil gotov, da imam jazbeca v rokah. Ob polni mesečini, okoli polnoči, sem bil na mestu. Takrat ima jazbec mir in brezbrizno koplje, da mu prideš prav blizu, ne da bi te zapazil. Seveda je treba hoditi tiho, da ne sliši in ne začuti po zemlji bobnenja tvojih stopinj. Zlasti, kadar je slana pobelila pašnike in travnike, sem ga z lahkoto opazil in pokal po njem. Če pa nas je šlo več lovcev, smo šli preko košenic in pašnikov v strelcih. Vedno pa sem imel s seboj oprčenega lovskega psa za vsak primer. Ranjenega jazbeca more često ujeti in pokončati le oster pes.

To je eden najlepših in najuspešnejših lovov na jazbeca, kar sem jih doživljal. Že sama tiha, čarobna mesečna noč, ko napeto opazuješ in iščeš samotarja po košenicah in travnikih, pobeljenih s slano, s pripravljeno puško v roki, je za pravega lovca poseben užitek.

Pred dobrim desetletjem sva se nekega dne z logarjem Hrovatom zakasnila v revirju Pudgarsko, kjer sva delala. Puško je imel le Hrovat.

Svetoval sem mu, naj izkoristi ščip in naj gre na jazbeca. Jaz sem seveda zavil domov v Črno. Ko se drugi dan snideva, mi veselo pripoveduje, da je našel na paši štiri jazbece in da je dva uplenil. Uspeh ni ostal skrit. Drugi odlični logar in lovec Franc Hafner, rojak z Gorenjskega, ki je preživel na Pudgarskem pol življenja, se je zagrizel v tovrsten lov in žel odlične uspehe. Kolikor se spominjam, je padlo tisto jesen na površini kakih 200 ha 11 jazbecev.

Iz Ljubljane se je zvečer vrnil domov sin študent. Tisti dan sem na službenem obhodu našel od jazbecev sveže pregreben travnik. Povem sinu, ki ob enajstih ponoči vzame puško z naboji št. 6 in krene z mopedom ter s psom Dečkom na prt-ljažniku. Pri Najeovski lipi, najdebelejši na Koroškem, pusti moped in odide na naznačeni travnik. Po dveh urah je bil fant, ves preznojen, že doma, z jazbecem. Po strelu je mislil, da je zgrešil, ker je videl, kako jazbec beži. Spustil je psa. Podila sta se po gozdu, kakor za stavo. Pes je zadržal jazbeca, ko pa je sin pritekkel do njiju, je jazbec zbežal. To se je ponavljalo, dokler lovec ni onemogel in opustil nadaljnjo dirko. Ko pa se je vrnil na nastrel in tam našel mrtvega jazbeca, je ugotovil, da sta bila dva.

Kot začetnik je napravil kar dobro, zato tudi ni bilo krsta, kakršnega sem bil deležen sam pri prvem jazbecu.

pa bili neke vrste povezava med nami. Dejal sem »neke vrste«, ker ta kongresna organizacija formalno nima svojega stalnega vodstva. Ob času kongresa se sicer zberejo na sestanek zastopniki iz vseh sodelujočih dežel in razpravljajo o naslednjem kongresu in drugih važnih vprašanjih, vendar to ni odbor, ki bi bil vodstveni in ki bi se sestajal tudi med kongresi. Znanstveniki s področja lovstva ne potrebujejo takega odbora, saj se kongresi uspešno vršé že 13 let in med udeleženci je sleherno leto več stikov. Zlasti odklanjajo take vrste »upravni« odbor, kakršnega je na 7. kongresu v Jugoslaviji predložila skupina iz Beograda, pri čemer je bilo očitno, da so nekateri predlagatelji imeli pri tem določene osebne ambicije, ne da bi imeli vsaj nekaj mednarodne zdravstvene reputacije. Finci so na te tendence reagirali tudi tako, da so osmi kongres imenovali — v angleškem jeziku, ki je eden izmed kongresnih jezikov »VIII. international Congress of Game Biologists« in ne »Congres of Union of Game Biologists«. Izpustili so tedaj besedico »Zveza«. Tako smo vsi udeleženci sodelovali na osmem kongresu kot posamezniki in ne kot predstavniki kakršnekoli organizacije. Tako je tudi prav, saj na takih kongresih pride lahko do izraza le osebnost, ki sama ali pa v sodelovanju z drugimi raziskuje na področju lovstva.

Kongres se je vršil v Helsinkih od 22. do 27. avgusta 1967, To je prvič, da je bil kongres tako zgodaj (dosledno vedno septembra ali oktobra). Finci so to utemeljili z dejstvom, da je po avgustu v njihovi deželi lahko že zelo hladno in deževno. Pred kongresom je bila ekskurzija v severno Finsko, v bližino polarnega kroga, po kongresu pa na jug Finske. Udeležencem ekskurzij so na ta način želeli pokazati tipične finske biotope, v katerih živi njihova divjad. Najpomembnejše so gozdne kure — oba petelina, jereb in belka — in vodna perjad, med sesalci pa evropski los. Udeleženci ekskurzij te divjadi — razen rac — sicer povečini niso videli, zato pa so videli nepregledane gozdove, prepletene z močvirji in jezeri, ki jih je na Finskem 60 000. V tej deželi, ki je v celoti skoraj ravna in rahlo valovita, prevladujejo gozdovi in vodne površine nad obdelovalno zemljo. Te je zlasti malo v severni Finski, ki je zelo redko naseljena. Tu so po večini gozdovi, med katerimi je 70 % državnih. Poleg Fincev žive na severu Laponci, ki redijo velike črede severnih jelenov. Ti jim dajejo meso, krzno in roževino. Vse te izdelke tudi izvažajo. Jelene uporabljajo tudi za vožnjo s sanmi in za ježo. V Helsinkih stane na primer lepo ustrojena koža severnega jelena 100 fin. mark, to je 39 000 S din. Tujci jih kupujejo kot spominke. Iz rogov delajo držaje za tako imenovane laponske nože (finski nož ima brezov držaj), ki jih Laponci vsakodnevno in spretno uporabljajo. Tudi te lahko kupiš v Helsinkih

PO LOVSREM SVETU

Na osmi mednarodni kongres znanstvenikov s področja lovstva v Helsinke

S. Valentinčič

Bralcem »Lovca« sem poročal o 7. mednarodnem kongresu znanstvenikov s področja lovstva, ki je bil leta 1965 v Jugoslaviji. Ko sta minili dve leti, je za nami že osmi kongres. V Ljubljani so nas udeleženci s Finske povabili na 8. kongres v Helsinke. Pravilo je namreč, da se kongres vrši vsaki dve leti in to vedno v drugi državi, po možnosti menjaje se na severu in jugu ter na zahodu in vzhodu Evrope. V Ljubljani smo njihovo povabilo sprejeli in finski kolegi so potem dve leti pripravljali 8. kongres, obenem



Divje race-mlakarice na kanalih sredi mesta Amsterdama — Nizozemska

Foto P. Adamič

med spominki, so pa mnogo dražji kot finski noži (40 : 15 fin. mark). Dosti celih rogov severnih jelenov prodajo Laponci turistom. Na cesti smo videli skoraj na vsakem tujem avtomobilu, zlasti na francoskih, rogove severnih jelenov. Poleg udomačenih ali bolje na pol domačih severnih jelenov živi na Finskem tudi nekaj divjih severnih jelenov. Vendar kot divjad niso pomembni. Najpomembnejša divjad je los. Njihov stalež je okrog 40 000. Človek bi se čudil, vendar je to za losa značilno, da je te divjadi več tam, kjer je gostota prebivalstva večja, to je v južni Finski. Ko sem se vozil po cestah južne Finske (in tudi Švedske) je bila skoraj v vsakem gozdu opozorilna tabla in na njej silhueta losa. Vendar, čeravno bi rad tvegala malo razbite blatnike, mi sreča ni naklonila, da bi videl tega velikega cervida, dasiravno sem prevozil okrog 2000 km skozi take gozdove. Kajti tudi v južni Finski gostota losov ne presega 3 kose na 1000 ha, kar je po mnenju poznavalcev te divjadi več kot najvišja dovoljena populacijska gostota in pri prekoračitvi pride do gozdnih in poljskih škod. Ko sem se zanimal, so mi povedali, da škode, ki jih dela los, niso občutne niti v gozdu in tudi ne na polju, kjer sejejo predvsem oves, rž in pšenico; le-to so pričeli žeti konec avgusta. Med vodno perjadjo sem videl največ velikih rac, mlakaric. Te so v severnih deželah prav malo plašne. Človeka pustijo k sebi na nekaj deset metrov, celo na nekaj metrov. Ing. Simonič, ki je potoval z menoj, sprva ni mogel verjeti, da so

to divje race, šele ko jih je v Stockholmu videl preletavati, je bil o tem prepričan. Jaz sem divje race videl že prej na Danskem, v jezercih in parkih, kjer je polno sprehajalcev. Ne znam si tega razlagati. Podoben pojav sem opazoval v severnih deželah (Anglija, Nemčija in drugod) tudi pri golobih grivarjih. V Londonu posedajo po drevesih Hyde parka, pod njimi pa se sprehaja na stotine ljudi. V vprašanje se seveda nisem poglobljal, želel pa bi, da ta perjad tudi pri nas ne bi bila tako plašna.

Končno — tetraonidi. Za razliko od nas, love Finci gozdne kure v jeseni in to s posebnimi psi, podobno kot mi jerebice in fazane. Letni odstrel tetraonidov gre v stotisoče. Zato ni čudno, če so Finci — kot je to običaj — na svoj kongresni emblem dali velikega petelina. Vendar na Finskem nobena doslej omenjenih vrst divjadi po množičnosti nima primata. Tega ima — veverica. Letni odstrel veveric je 2 milijona. Čeprav ima Finska več kot štirikrat manj prebivalstva kot Jugoslavija, ima enako število lovcev, t. j. nekaj več kot 100 000. Ti plačujejo občinam letno takso za lovske karte. Približno 15 % tega gre za raziskovalno delo v lovstvu.

Toliko o Finski, najsevernejši evropski deželi, deželi svetlih poletnih noči in ves dan temnih zimskih dni, deželi lovske tradicije, deželi tetraonidov in deželi 8. kongresa znanstvenikov s področja lovstva. V Helsinke se najlaže oziroma najhitreje »pride« z letalom, lahko tudi z vlakom, vendar sem se odločil potovati tja s svojim

avtom, da bi spotoma več videl. Tja in nazaj okoli 6000 km! Pot naju je vodila preko Avstrije, Zah. Nemčije, Danske in Švedske, nazaj pa preko Švedske, Vzh. Nemčije, Češke in Avstrije. O tej poti bi vam lahko mnogo pripovedoval, saj je v obe smeri trajala 10 dni oziroma povprečno 600 km dnevno. Omenim pa naj le nekaj zanimivosti. Čim dlje potujete na sever, tem dražje je življenje, na Finskem torej najdražje. Zelo dragi so prevozi z ladjo; na vsej poti sva morala petkrat na ladjo. Najlepša oziroma najbolje urejena dežela je Švedska, najlepše mesto pa Stockholm. Najcenejša je Vzhodna Nemčija. Municija je najcenejša na Češkem. Če menjate dinarje po kurzu, velja naboj s krogljo okrog 100, s šibrami pa 60 S din. In končno, tako potovanje z avtom je le precej naporno, morda malo manj sedaj, ko na Švedskem od 3. sept. letos vozijo po desni. Kongres je obravnaval tri osnovne teme:

1. cilj in metode raziskovanja vodne perjadi,
2. populacijska ekologija tetraonidov in
3. pomoč, ki jo lovci-športniki nudijo pri raziskovanju divjadi.

Poleg teh treh glavnih tem je kongres prejel še druge referate in je zato organiziral za zainteresirane paralelna zasedanja zlasti s tematiko: patologija divjadi, problematika parkljarjev in divjad v oborah.

Kongresa se je udeležilo 170 ljudi iz 21 držav (poleg 18 evropskih še iz ZDA, Kanade in Nove Zelandije). Referatov je bilo 72. Poleg tega so bili organizirani še večerni razgovori s področij, ki so udeležence zanimala; ti razgovori so bili enkrat celo v sauni, tipični finski kopeli.

V pravi, stari sauni stoji na zakurjenem ognjišču metalna posoda (lahko je to bencinski sod), polna debelega kamenja. Kamenje je razbeljeno. Iz golidi podobnega lesenega vedra vržejo nekaj zajemalk vode na to kamenje in prostor se trenutno napolni s paro. Ljudje sede v sauni goli. V njej so lesene stopnice do pod stropa. Najbolj vzdržljivi se popno na vrhnje stopnice. Pri tem se »kopalci« narahlo udarjajo po prepotenih telesih z ročnimi brezovimi metlicami in s tem krepe cirkulacijo krvi v koži. Kadar kopalca ne more več vzdržati v pari, steče iz saune in skoči v potok ali jezero, ki je ob sauni — in to ne glede na letni čas, pozimi pa tudi v sneg. Bajne mraza ne občuti. Ko se malo ohladi, gre ponovno v paro, če je dovolj krepak. Sodobna sauna je sicer tehnizirana (para iz kotlov, hladna voda iz tuša), vendar je princip kopeli ostal isti. Nekateri udeleženci 8. kongresa so šli tudi »na kopanje« v sauno, vendar so izjavili, da tisti težko vzdrži, ki v sauno ne hodi od mladih let, kot to delajo Finci.

Iz Jugoslavije se je kongresa udeležilo pet zastopnikov iz raznih fakultet in inštitutov; štirje izmed njih so imeli referate. Dva referata sta bila s področja tetraonidov (Slovenija, Hrvaška), eden o muflonih v Sloveniji in eden o zajč-



Italijanski profesor Ghigi,
najstarejši udeleženec kongresa

Foto S. Valentinčič

jih boleznih v Srbiji. Poleg teh udeležencev se je kongresa udeležila tudi skupina 8 tovarišev iz »Lovno-šumskog i poljoprivrednog gazdinstva Jelen« iz Beograda. Nihče iz te skupine na kongresu ni imel referata, pač pa so prikazali dva zanimiva filma iz življenja divjadi. Poleg tega je generalni direktor »Jelena« Berto Tičak podelil na zaključnem banketu zlate značke »Jelen« predsedniku in tajniku kongresnega odbora ter najstarejšemu udeležencu kongresa prof. dr. Ghigiju iz Bologne, ki je kljub svojim 93 letom prišel tako daleč na kongres.

Referatov na kongresu je bilo toliko, da se vsi niso mogli zvrstiti v eni dvorani in je bilo zato organiziranih več sekcij. Tako vsakdo ni mogel poslušati vseh referatov, ki pa jih bomo v do-



Finska narodna noša na ulici
v Helsinkih

Foto S. Valentinčič

glednem času prejeli vse natisnjene. Tedaj bomo bralce »Lovca« lahko podrobneje seznanili z najpomembnejšimi. V referatih, ki sem jih poslušal, sem zasledil nekatere zanimivosti, ki jih takoj navajam. Znanstveni sodelavec Gavrin iz Kirova (ZSSR) je poročal, da so v Bjaloveški pušči nekaj let opazovali rastitev petelinov in ugotovili, da se vrši rastitev petelinov v 3 fazah. Najprej pojejo stari petelini. Po nekaj dneh začno priletavati na rastišče kure in pride do parjenja. Šele ko je to končano, prično na istih rastiščih peti mladi petelini. Ne morem reči, če se v naših pogojih dogaja enako, vendar je to verjetno. Seveda bi to pomenilo, da ni dobro izvršiti odstrela petelinov v začetku rastišče, ker bi tako padli predvsem stari petelini, ki edino lahko uspešno oplodijo kure. Seveda bi tudi ne ustrezalo streljati zgolj mlade peteline na koncu rastišče, saj se mora stalež starih petelinov stalno pomlajevati. Najpravilneje je torej odstreliti nekaj petelinov v začetku in nekaj na koncu rastišče. V tej zvezi naj omenim še to, da so raziskovalci iz severnih dežel, ki imajo za gozdne kure idealna rastišča, večkrat omenjali, da jih med enoletnimi kurami divjega (velikega) petelina nese le 20 do 50 %, ostale pa šele v drugem letu starosti in da potem tudi vsaka kura ne nese vsako leto. Ni mi znano, da bi se bil pri nas doslej kak raziskovalec načrtno bavil s temi vprašanji. Izgleda pa, da je med drugim prav v njih treba iskati odgovor na vprašanje, zakaj se stalež divje kurjadi ne dvigne, čeprav se v gnezdih najde po 6 do 8 jajc in je izvaljivost velika. Drug tak za nas zanimiv podatek je dal nek angleški avtor o rezultatih spuščanja umetno vzrejenih fazanov. Od skupno 17 123 v angleškem lovišču spuščeni fazanov jih je bilo isto leto uplenjenih oziroma ulovljenih 8149 ali 48 %, v kasnejših letih pa še toliko, da znese 10 584 kosov ali vsega 62 %. Kar lep uspeh! Pri uplenitvi markiranih (označenih) spuščeni fazanov so opazili, da so veliko več petelinov našli blizu kraja izpustitve kakor kur; teh je veliko odletelo v zelo oddaljene kraje. To pa je v nasprotju z mnenjem, ki je razširjeno pri nas, da so namreč petelini večji klateži kot kure. Za sedaj te dve zanimivosti, drugič pa več o nekaterih drugih zanimivih referatih.

Kongresni jeziki so bili angleški, ruski in nemški. Ruski jezik smo kot kongresni jezik uvedli na 7. kongresu v Jugoslaviji, ki so se ga prvič udeležili tudi Rusi. Finci pa so ponovno uvedli kot kongresni jezik nemščino, ki smo jo pri nas na zahtevo tovarišev iz glavne lovske zveze izpustili, čeprav je bila na vseh prvih šestih kongresih kongresni jezik. Nemško govorečih udeležencev (oboje Nemci, Avstrijci, Švicarji in drugi) je na kongresih namreč vedno največ. To je bil zadosten razlog za Fince, da so nemščino ponovno uvedli med kongresne jezike, opustili pa francoščino, ker se francosko govoreči (Fran-

cija, francoski del Švice, Belgija) zelo malo udeležuje kongresov. Na koncu kongresa smo se na sestanku zastopnikov iz vseh držav dogovorili tudi o naslednjem — devetem — kongresu. Bili sta dve povabili — prof. Banikov nas je povabil v ZSSR, dr. Reydellet pa v Francijo. Povabilo v ZSSR je bilo bolj utemeljeno, zato so se navzoči odločili zanj. Tako bo 9. kongres znanstvenikov s področja lovtva v ZSSR in sicer leta 1969, najverjetneje v septembru.

S tem povabilom tedaj pričakujemo novih lepih doživetij in strokovnih zanimivosti na 9. kongresu v ZSSR.

V italijanski provinci Florenci je na splošno dostopnem lovnom področju (territorio libero) stalna divjad le mala divjad (zajec, jerebica, fazan, in nekaj vrst obvodnih ptic), medtem ko se v privatnih loviščih sem in tja zadržuje tudi kak kos srnjadi ali divji prašič. V provinci izdajo letno 42 000 lovskih izkaznic. Za lov največ uporabljajo petstrelne avtomatske šibrenice. Vsako leto spuste na lovno področje kakih 12 000 zajcev, jerebic in fazanov, da je za toliko število lovcev lov sploh mogoč. Ves stalež male divjadi cenijo le na 70 000 živali. Prosto lovno področje meri 245 000 ha, 186 privatnih lovišč pa 75 000 ha. Kakega razvida o plenu ni. Poprečni letni plen enega lovca na prostem lovnom področju sta 2 kosa male divjadi, v privatnih loviščih pa do 17 kosov.

Zato tak naval italijanskih lovcev v naša lovišča.

Po W. u. H. 10-1967 — M. S.

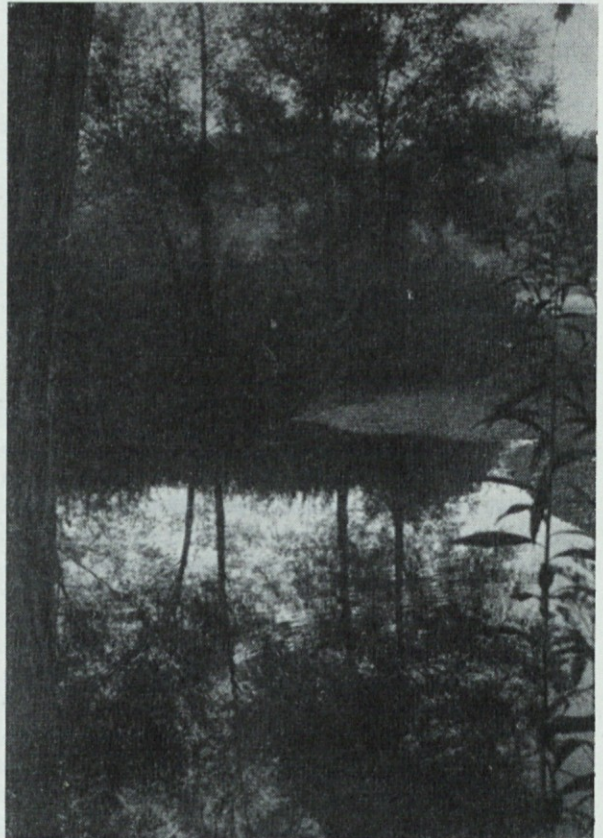


Foto I. Ferenc



I Z L O V S K E G A O P R T N I K A

Srnjak na pogonu

Srnjaka se da lepo zalesti. Posebno septembra in prvo polovico oktobra se pase kot pribit tja do osmih zjutraj ali še dlje. Tudi lov pred prskom in lov na klic dajeta obilo priložnosti za dober zalaz, za natančno opazovanje in za pravilno uplenitev. Zaradi vsega tega sem bil še med polemiko o odstrelu jelenov prepričan, da srnjaka ni treba streljati na pogonih, vendar sem lani to mnenje spremenil.

Bilo je 30. oktobra, ko smo se zbrali k tretjemu lanskemu skupnemu pogonu. Dan je bil oblačen, goščave pa še v listju. Da lovci radi zabavljamo, posebno kadar gonimo brez uspeha, je samo po sebi umevno. Tu nam pridejo prav nenapisane izkušnje, ki se dedujejo iz roda v rod, pa tudi lastna spoznanja, ki se jih redkokdaj jasno zavedamo. Prvi pogoni v oktobru so vedno služili le za utrjevanje mišic, za preizkus trdnosti oblačil in za zbijanje šal, z



Osmerak, Obe foto F. Strle
uplenitelj V. Petelin

drugimi besedami za krepitev lovske družabnosti in družinske zavesti, pa so potemtakem vseeno koristni, čeprav je lovski uspeh dokaj boren. Tedaj pa se je jesen že nagnila k novembru, zato smo nekam vdano sledili vodji lova.

Najprej smo pregonili Knežki vrh. Ta je že od nekdanjih gonjačev: gonjači morajo tako rekoč izdihati pljuča, si pomagati prek skal in med trnjem po kolenih in z vsemi štirimi, žival pa kljub temu ostaja v svojih skrivališčih. V drugem pogonu smo se oddahnili strelci in gonjači; padel je prvi strel, v pogonu pa se je motalo še več kosov divjadi. Tedaj nam je kri hitreje zaplala po žilah, oči so postale bolj bistre, koraki pa prožnejši in urnejši. Kaj se je zgodilo. Bunkar, ta samotarski in čudaški fant, ki ga resnično razume samo narava in je zato lovec, da ga zlepa ne najdeš, je ustrelil okornega in

premetenega starca. Srnjak je bil popolnoma siv, debelega vratu in na eno oko slep, rožički pa šibki, kratkih odrastkov, umazane barve in brez leska, rože povešene in vrasle v kožo. Starina brez primere, ki ga prskava srna več ne vznemiri in ki se za dneva več ne gane iz goščave. Da, takega srnjaka se ne da ne zalesti ne priklicati; treba ga je izgnati iz njegovega domovanja, drugače pogine od starosti, skrit, da ga še lisice ne najdejo.

Tudi naslednji pogoni so bili uspešni. Padlo je še nekaj lisic in srna, Vinko Petelin pa je ustrelil edinstvenega srnjaka — osmeraka.

Tako smo na tem skupnem lovu uplenili dva znamenita primerka srnjadi, ki bi sicer ostala prikrita lovčevim očem, še največ pa je bilo vredno spoznanje, da lovci ne smemo biti togi in preučeni, marveč se moramo vselej učiti od narave. Srnjaka je res najlaže uple, niti na zalaz in res je največji užitek loviti na klic, toda na pogonu pride pred cevi navadno kaj izrednega in enkratnega. Nobene škode torej ni, če ostane kak srnjak za odstrel na pogonih, pač pa delajo veliko škodo tiste lovske družine, ki odstrelni načrt za srnjake izpolnijo še pred začetkom prska. Menim, da bi smeli pred prskom odstreliti le tretjino predvidenih srnjakov in to po strogo gojitvenih načelih, vse druge pa ob prsku in po njem; morali bi biti toliko pošteni do narave, da bi živalim privoščili radosti svatbe in naravni izbor dobrega rodu.

Franci Strle



Ostarel, na eno oko slep srnjak; uplenil T. Zabukovec, 30. X. 1966

Nabojček .223 Remington je malenkostno prirojen lovski nabojček »flobert« kal. 5,56 mm (.22 palca) s centralnim vžiganjem .223 Remington Magnum, ki ima vojaško ime .223 Remington in se strelja iz raznovrstnih ameriških brzostrelnih jurišnih pušk (»Armolite« (od AR 10 do AR 18). Naprodaj je tudi v lovski izvedbi. Balistični podatki obeh izdelkov (lovskega in vojaškega) so na-

tanko enaki ($V_0 = 3300$ ft/sec ≈ 1000 m/s; $W_0 = 1330$ lb. ft ≈ 180 kpm). O uničujočem delovanju tega naboja, s kroglo težo komaj 55 grains $\approx 3,6$ gramov, kroži nešteto legend. Mi vemo le to, da je lovsko uporaben za srnjad do dobrih 100 metrov — ob dobrem zadetku. Če ga primerjamo z znamenitimi NATO nabojem .308 (7,62 \times 51 mm) z $V_0 \approx 800-820$ m/s, $W_0 \approx 320$ kpm ter kroglo, težko 9,45 g (150 grains), ki prav tako obstaja v lovski izvedbi, je .223 daleč šibkejši. Usmrtilno in uničujoče delovanje male .223 krogle je v njeni hitrosti in načinu, kako se njena živa sila prenaša na zadeto telo (glej moj članek, LO-VEC 1967, 72. stran). NATO krogla z gladkim plaščem prebije telo gladko in naravnost, naj ga zadene pravokotno ali pošev. Pri tem mu odda kakih 30 % svoje žive sile, torej največ kakih 100 kpm. Domala trikrat lažja krogla .223, prav tako gladko oplasčena, pa je v primerjavi s težjo sestro močno nestabilna. Tudi lovci vemo, da jo najmanjša ovira, travne bilke, vejice, listi, že odmaknejo z namenjene poti. Podobno je tudi ob zadetku v živalsko telo. Pri vdoru vanj prične opletati, nihati sem ter tja, plesati. Zato izstrela skoraj nikdar ni, pač pa odda 100 % žive sile na telo, to je 180 kpm — ob ustju cevi — in to v obliki močnega hidrodinamičnega udarca po tekočinah telesa ter v obliki udarnega zvočnega vala po njegovih tkivih. Na ta način je hitrost oddajanja žive sile in njena moč lahko ogromna (glej moj zgoraj omenjeni članek), šok živčevja v telesu pa seveda prav tako. Teorija o šoku je zopet enkrat potrjena, čeprav je to pot šok bolj enostranski kot obojestranski.

Francè Avčín

Skobci

V junijski številki Lovca 1966 je Konrad Sajdl v članku »Skobec« podrobneje opisal življenje tega ptiča. Priznati moram, da kot lovec-začetnik do tedaj nisem dobro poznal skobca, pa čeprav ga v naših loviščih ne manjka. Zato sem s posebnim zanimanjem prebral članek, ki mi je kaj kmalu koristil kot nasvet, kako je treba loviti tega predrzneža.

Bilo je lani sredi julija, ko sem se v jutranjih urah odpravil na obhod lovišča. Pot me je vodila skozi mešani gozd smrek in bukovine, ko začujem v bližini cvileč vrišč. Kaj neki bi to moglo biti, sem premišljeval. Kaj če so to skobci, saj sem v »Lovcu« bral, da se skobci prav v tem času

spuste iz gnezd in se cvileče oglašajo, ko jim stara prinašata hrano. Vprašanje je rešil skobec sam, saj je priletel in sedel komaj streljaj od mene na bukovo vejo, držeč v kljunu na pol oskubljenega ptiča. A kaj, ko sem s seboj imel le naboje št. 4. Vseeno sem užgal po njem in skobec je brez poškodb odletel, plen pa izpustil. Bila je uboga sinička, ne edina žrtev tega predrzneža. Ozrl sem se namreč okrog in na meter in pol visoki skali opazil polno ostankov po jedin, perja vseh vrst ptic od sinice do šoje in gozdnega jereba. Šele tedaj sem prav spoznal škodljivost tega ptiča in sklenil, da jih pokončam za vsako ceno. Ker ta dan nisem utegnil in tudi nisem imel pravih nabojev, sem pot odložil za naslednji dan. Mladi brezi sem olupil tanko lubje, si napravil klicalo, posnel nanj skobčev glas in jo mahnil na kraj dogodka prejšnjega dne. V gozdu je vladala popolna tišina. Nikjer nobene ptice, le trhlo listje je rahlo šumelo pod nogami. Sedel sem kraj poti in premišljeval, ali so se odselili ali kaj. Vzel sem klicalo in nekajkrat rahlo zaklical. Takoj sem dobil odgovor in tudi jaz sem še enkrat zaklical. Ko blisk je iznad gozda priletel skobec ter sedel na bukev, pod katero sem bil sedel, komaj štiri metre od mene. Brž sem užgal in skobec je padel poleg mene. Podrobno sem si ga ogledal. Kako lep ptič! Toda tvoj krivi kljunček je bil tako oster in tvoji krempljivi tako grabeljšivi, da ti kljub dobri volji nisem mogel priznati. Medtem se že spet oglasi cvileč glas z visoke smreke. Takoj sem se mu odzval, enkrat, dvakrat in že je prijadral mladič ter s cvilečim vriščem pristal na bližnji smreki. Spet strel in skobec je obležal pod smreko. Nato 15 minut grobe tišine. Ker se skobci niso hoteli prvi oglasiti, sem jih spet povprašal jaz. Kmalu sem dobil odziv, a prileteti ni in ni hotel nobeden. Šele tedaj se je začela prava tekma, kdo bo koga. Vedno previdnejši je bil in vsakokrat, kadar se je preletel, me je opazil prvi. Zapustil sem prostor in se neslišno umaknil drugam. Poizkusil sem znova, a nisem dobil odgovora. Že sem izgubljal voljo, ko se mi spet oglašil, me obleti v polkrogu in sede na bukovo vejo ter začne godrnjati. Za strel se mi je zdelo predaleč, zato sem odlašal. Ker pa se ni hotel premakniti, sem užgal in tretji skobec je z razprostrtimi perutmi padel na tla. Hitro sem stekel ponj, saj sem pričakoval slab zadetek. In res, dobil je le eno samo šibro, toda dovolj, da se je tekma končala v

mojo korist. Tako sem v dobri uri uplenil kar tri skobce in sicer samca, samico in enega že odraslega mladiča. Za konec zgodbe naj omenim, da sem letos prav tam, na istem mestu, ob istem času in na isti način uplenil spet dva skobca.

Vidite torej, kako koristen mi je bil nasvet K. Sajdla. Kdor se ogreva za lov na ujede in nima izkušenj, naj prebere omenjeni članek. Povrh tega pa je lov na skobca zanimivost posebne vrste. Z odstrelom tudi samo enega skobca pa ohranimo življenje tudi mnogim našim malim pticam pevkam. Mladi lovci si takšnih poučnih prispevkov oziroma nasvetov še želimo.

Jože Zajc
LD Suha krajina

Se enkrat o gamsih in ruševcih v Polhograjskih Dolomitih

J. Dolničar je v Lovcu št. 4/67 objavil članek, s katerim kritično ocenjuje odstrel gamsov in ruševcev v loviščih LD Medvode, Dobrova, Polhov Gradec in Škofja Loka. Ker se z vsebino tega članka le delno strinjam in ker se ta članek ne opira na dejanski stalež in življenjske pogoje, predvsem gamsov v teh loviščih, stavljam k omenjenemu članku nekaj pripomb.

Predvsem trdim, da so gamsi v sedanjem medvoškem lovišču stalna divjad že izpred prve svetovne vojne, česar ne morem reči za lovišče Polhov Gradec in Dobrova. Že tedaj se je nahajal v predelu lovišča Na jamah, Glavna in Beli potok, to je v Igalah, ki spadajo v medvoško lovišče, precej močan trop gamsov.

Predvojni lovski zakupniki niso streljali te plemenite divjadi z namenom, da se razširi in še bolj popestri že takrat bogato lovišče z divjadjo. Žal je večkrat padel kak kos od strela okoliških divjih lovcev, ker je ta predel lovišča precej oddaljen. Tisti čas ni bilo ne duha ne sluha o gamsih v okoliških revirjih, razen Škofje Loke, to je na območju Lubnika, Blegoša in Ratitovca. Da se je ta divjad razširila v lovišče Dobrove, Polhovega Gradca in zlasti Medvod, je prav gotovo zaslug tega stalnega tropa, pa tudi naše lovske družine, ki ni streljala niti predlagala odstrela vse do nedavnega. Da so se pa gamsi razširili v takem številu, je predvsem pripomoglo prekomerno število gamsarije po vojni v loviščih Lubnika, Blegoša in Ratitovca. Zaradi prenaseljenosti so si gamsi pričeli iskati drugje svoj življenjski prostor. Prav gotovo je del gamsov,

o katerih govorimo, prišel v naša lovišča prav z območja Lubnika, Blegoša in Ratitovca.

Kdor točneje pozna medvoško lovišče, predvsem pa predele, ki v glavnem mejijo na lovišče Škofja Loka, bo razvidel, da se je v zadnjih desetletjih prav to pogorje toliko obraslo in zaraslo z grmičevjem in mlajšim gozdom, da ima ta divjad tod neprimerno boljše pogoje za prežvljanje in zaščito kot pred to dobo. Gamsje trope smo večkrat opazili tudi v nižjih predelih medvoškega lovišča, to je na območju Ločnice, Ternovca in Tehovca, kar dokazuje, da je to stalna divjad medvoškega lovišča in da ji ta življenjski prostor bolj ustreza kakor manj porasli predeli polhograjske Grmade. Ne zanikam, da ne bi bil kak kos ali manjši trop gamsov ob premiku in iskanju boljšega zavetja ali paše opažen tudi v drugih okoliških loviščih. V medvoškem lovišču, na območju Osolnika in Homa, je tudi nekaj stalnih gamsjih tropov, ki pa za gotovo nimajo nikakega stika s kolonijo gamsov v Igalah, prehajajo pa v lovišče Škofje Loke.

Kolikor se je medvoška lovska družina odločila za odstrel gamsov, se je po tehtnem preudarku in na osnovi dolgoletnega opazovanja te divjadi. Sedanji plan in realizacija plana odstrela gamsov v Medvodah prav gotovo ne ogrožata obstoja kolonije gamsov v Polhograjskih Dolomitih.

Tudi sapaček-ruševce je bil že pred davnimi leti odstreljen v teh predelih našega lovišča. To dokazuje, da so bili pred desetletji tudi ruševci poredko zastopani v medvoškem lovišču.

Stalež gamsov zaradi odstrela, vsaj v medvoškem lovišču, ni nikakor kritičen. Kako je v lovišču družine Polhov Gradec in Dobrova, ne vem. Z J. Dolničarjem se strinjam samo toliko, da je treba odstrel gamsov na tem območju koordinirati. Predvsem pa to velja za odstrel ruševcev. Prav gotovo se tu dela največja škoda. Če bi padli trije gamsi in kak ruševce v teh loviščih v enem lovskem letu na lovsko upravičen način, bi zaradi tega obstoječi stalež gamsov in ruševcev zagotovo nič ne trpel. Trpel pa bo, če bomo dopuščali mrharjenje po loviščih in če ne bomo zatirali divjega lova. To je bistvo problema gojitve gamsov in ruševcev v loviščih Polhograjskih Dolomitov, o čemer se pogovarjamo.

Milan Babšek
LD Medvode

Lovski piknik LD Radlje

Kdo je bil že na lovskem pikniku? Jaz!

Prapot na Breznikovem pašniku je rdel in jesenska gorkota je ustvarjala prijetno vzdušje. V zraku se je mešal vonj po borovini z vonjem po prešanem sadju.

Sedeli smo na Šujkijevem pašniku in čakali, da nas starešina povede na prostor za piknik. Bilo nas je precej in s smehom in šalami smo polnili ozračje nad prijazno planoto na Brezovcu. Večkrat nam je ušel pogled v dolino na Radeljsko polje, ob katerem se pod vznožjem Pohorja vije kalna Drava. Vse skrbi smo pustili doma. Živa meja med pašnikom in gozdom je delala vtis, kakor da smo stopili v gozd skozi vrata. Zagazili smo v prapot, čez pas visoko. Nekaj nizkih košatih smrek je delalo zastor. V nosu smo začutili vonj po dimu in začimbah. Slutili smo iznenadenje. Onkraj smrek smo se pod visokimi bori za trenutek presenečeni ustavili ob pogledu na narezana debela za mize, stolčke in klopi, kamor smo takoj posedli. Okoli pokritega ognjišča sta se vrtela kuharja. Pred nami je bilo med dvema smrekama mično krmišče za srnjad, na levi dve pasti za kune. Ko stopim naokrog, zadenem z ного ob panj — ob solnico, nekoliko više je bila še ena na precep. Tudi prava pravcata preža, le nekoliko manjša, je bila postavljena. Na posebnem prostoru je pripravljena grmada — lepo okrašena kopa za taborni ogenj. Verjetno le za okras, si mislim. Ob vsaki mizi so mojstrsko izdelani obešalniki, na mizi pa preprosti koški za kruh. Sredi prostora je samopostrežna točilnica, koza za sodček mošta in suha barigla ter kredenca za lončke. Vse to so izdelale pridne roke lovca Francija s sekiro in nekaj z žago. Vse drugo je poskrbela narava. Piknik je bil s šalami, potegavščinami in lovsko latinščino v polnem razmahu. Medtem se je prikradla noč v gozd in posedli smo okoli ognjišča. Tine je razvezal svojo malho lažnivih in »resnično resničnih«. Pa tudi med čevapčiči so bili lažnivi. Šaljivcu Tinetu so jih prvemu prinesli in krepko je hlastnil po — macesnovem storžu. Čevapčičev in pečenja je bilo na pretek in ni čudno, če je Janka »napihnilo«, da jim je med »temeljitim zdravljenjem« skoraj izdihnil. Pa je še danes zdrav.

Piknik je slavil in zmagoval, saj nobena napisana komedija ni boljša od takele, same od sebe nastale. Program smo z združenimi močmi popestrili z ustno harmoniko in »koncertnimi« točkami. Pravijo, da vse dobro in lepo

naglo mine. In res je tako. Pri Nemškem Antonu je bila ura že polnoč, ko smo na Štadekarjevem seniku popadali v mehko mrvo. Komaj smo se utegnili spomniti, da se naslednji dan prične lov in...

Ivan Grögl

Odstrel gamsov na Tirolskem

K razpravam M. Lamprehta in M. Keliha v 4. oziroma 7. št. Lovca 1967, kjer izkušena gamsarja postavljata načela o gojitvi oziroma odstrelu gamsov, pristavljam za primerjavo navodila za odstrel gamsov Tirolske lovske zveze in njenega glasila »Jagd in Tirol« 6/67:

a) **Kozli:** 1. Lovni kozli: Lovni so vsi kozli po osem letu starosti, ki ustrezajo gojitvenemu namenu (I a kozli). Gojitveni namen dosejajo kozli tedaj, če zadovoljuje njihov telesni razvoj, če njihovi roglji ustrezajo po višini, zakrivljenosti in razkremenosti ter dosejajo v apnenčastem gorovju 100 točk, v prakameninskem pa 95 točk.

2. Bodoči plemenjaki so kozli pod osem let starosti in ki po obliki rogljev in telesnem razvoju obetajo, da bodo dosegli gojitveni namen. Te je treba ščititi.

3. Kozli za odstrel: Med te spadajo:

a) Dve- do triletni kozli, ki so telesno šibki, ali kažejo nenavadno slabo obliko rogljev.

b) Štiri- do osemletni kozli, ki ne dosejajo v višini rogljev 14 cm, ali so roglji slabo zakrivljeni ali njihova razkremenost ne dosega dveh tretjin poprečne višine rogljev ali v apnenčastem gorovju ne dosejajo 95, v pragorovju pa ne 90 točk.

c) Vsi kozli po osmem letu starosti, katerih roglji ne dosejajo višine 15 cm in 100 točk v apnenčastem gorovju in 95 v pragorovju.

Priporočilo: Kozli, potrebni za odstrel, naj se uplenijo čim mlajši. Pripomba: Ocenjuje se po nemško-avstrijskem enotnem obrazcu brez točk za starost.

b) **Koze:** a) Dobre koze so vse koze z zadovoljivo razvitim telesom in glede na višino in razkremenost z ustrežno obliko rogljev; te je treba čuvati. Če dobre koze v dopolnjenem dvanajstem letu ne vodijo kozliča, se smejo odstreliti.

b) Koze za odstrel so vse koze z nezadovoljivo razvitim telesom, z očitno nizkimi in ozkimi roglji, kakor tudi vse očitno ostarele koze; te je treba odstreliti.

M. Š.



Izredna trofeja

Starešina LD Banja loka pri Kočevju je 29. jul. 1967 na klic uplenil srnjaka z rogovjem, ki ga kaže slika. Srnjak je bil slaboten, driskav, po zobovju največ tri leta star. Svedrasto (vibasto) rogovje je lepo somerno, temno rjavo in kaže vilarja. Rože so strehaste. Tudi oba sprednja parožka sta simetrična.

Jaka Lavriša



Svojevrsten srnjak

Lovec LD Ogulin M. P. je 26. avg. 1967 pod večer v gozdu Lumbarda-Rakovac opazil srnjaka z rogovjem v mahu in ga odstrelil, našel pa naslednji dan. Srnjak je bil v poletni dlaki, le na rebrih je bil še siv in je tehtal 23 kg. Pri pregledu srnjaka je lovec opazil med zadnjima nogama štiri sesce, zraven pa majhno možnjo brez spolovilne žile. V možnji je na niti visela namesto moda ognjena kepica. Zadaž na okencu je bil za srne značilen čopek. Od tam je vodila sečna cev v mehur, spojen z maternico, ki je bila prazna in znotraj gladka kakor črevo. Značilna za srnjaka sta bila rogovje in močnejši vrat. Mahu očiščeno rogovje z lobanjo je tehtalo 260 g,

čelni nastavki so kratki, bolj trikotni kakor okrogli. Po telesnih znakih naj bi bil srnjak star 4 do 5 let, morebiti še kaj več. Po vsem tem je bila žival dvospolna (hermafrodit). Iz nemške literature je znano, da rogate srne, če so plodne, po poleženju mladiča zgube rogove. V tem primeru se ne da reči, ali je ta srnjak-hermafrodit rogove očistil in menjal, ali jih je v mahu nosil do konca. V naši lovski literaturi je tak primer neznan, zato sem ga omenil.

Ing. Zltako Turkalj
Ogulin

Zelodčni kamni

V želodcih zrnojedih ptic najdemo vedno kamenčke, največkrat kremenčaste. Nekaterim lovcem bi želel osvežiti znanje o pomenu teh kamenčkov, ker nekateri mislijo, da so po naključju prišli v ptičji želodec in so sicer brez pomena. Pa ni tako. Ti kamenčki nadomeščajo zobe, ki v kljunu manjkajo, da bi drobili, mleli trdo hrano, v glavnem semenje. Lovcem so posebno znani želodčni kamni divje kurjadi, predvsem divjega petelina, ki ima v želodcu do 30 gramov, največkrat pisanih kremencev, ki so često gladko zbrušeni, svetleči kakor biseri. Toda vsa domača perjad ima želodčne kamenčke, ki jih požira med jemanjem hrane ali posebej za tem. Zato tudi ptičem v kletkah natrosimo droben pesek, ne zgolj zaradi čistoče, temveč tudi zato, da dobe želodčne kamenčke za mletje zrnate hrane. Ko se kamenčki zbrusijo in zaokroglé, da ne služijo več dobro svojemu namenu, jih ptice izločijo in nadomeste z novimi. Ti kamenčki so pticam torej življenjsko potrebni, medtem ko so pa želodčne kroglice, ki se narede v želodcih sesalcev, zlasti prežvekovalcev, obremenitev prebavnih organov in večkrat bolezenskega izvora. Te kepe so največkrat kameno trde, in nastanejo iz zaužite dlake ob lizanju in iz usedlin ogljikovislega apnenca ali magnezijevih soli. Pri kopitarjih, pri konjih, se v želodcu narede tudi 5 kg težke kepe. Pri divjih kozah poznamo te kroglice z imenom bezoar. V Mali Aziji ima divja koza — bezoarka svoje ime po teh kroglah — bezoarih. Pojavljajo pa se tudi žolčni in črvesni kamni. Nekaj podobnega se nabira v solznicah jelenov, v obliki strnjene jantarske obarvane mase. Vse te strdline se imenujejo »bezoari«, kar v perzijsčini pomeni zdravilo. Svoj čas je bil bezoar zelo cenjen in so ga zribanega ali raztopljenega uživali

kot sredstvo proti zastrupljanju in za zdravljenje ran. Zaradi take ali podobne vraževernosti ljudi je bila že marsikatera divja žival zatrta, npr. kozorog v Alpah.

M. S.

Pojasnilo k dopisu »Tako ne smemo«

V Lovcu št. 7, oktober 1967, je S. Perčič priobčil dopis pod gornjim naslovom. V zvezi s tem damo naslednje pojasnilo: Dne 1. VIII. 1967 so prišli v naše lovišče 3 gostje iz Italije na lov na grlice in golobe. Ta divjad se zadržuje v poljskem predelu, posejanim z žitaricami. Spremljevalec je z gosti odšel v ta del in jih razporedil po lastnem preudarku. Lov se je vršil le na grlice in golobe. Na prošnjo kmeta, ki je imel žito v kozolcu, pa so uplenili tudi 35 vrabcev in nobene koristne ptice. Žitarice so bile že požete in pospravljene, a tedaj ni bilo nobene visoke kulture več na tem polju.

Omenjeni gostje so naši družini poznani kot korektni lovci in so znani tudi v drugih loviščih. V spremstvu očeta-gosta je prvič v našem lovišču lovil tudi njegov sin, star 13 let, kar je res nepravilno.

Lovska etika in običaji pa so se v različnih deželah različno izoblikovali, kar je konkreten primer pri pokončevanju zastreljenih ptic. Pri tem lovu je bilo res v bližini nekaj otrok, ki pa niso bili v nevarnosti. Lovska družina se v celoti zaveda svoje moralne odgovornosti, vendar v tem primeru ni bil nihče ogrožen.

Sprejemamo zdravo kritiko in dobronameren nasvet, odklanjamo pa potvarjanje resnice, ki prizadevanja družine kažejo v slabi luči pred lovsko javnostjo.

UO LD Ljubljana-Šentvid

»Lovska trofeja« jesenskega dne

Komaj opazno se je poletje nagnilo v jesen, v tisto pravo, sončno in zlato jesen, ki razburja domišljijo, zradosti oko in vleče prijatelje narave ven iz sivine mestnih zidov, iz nenehnega vrvenja prometa.

Gore so se odražale na obzorju čiste in vabljlive. Zdelo se mi je, da že njihov videz obeta mnogo čudovitih doživetij. Zato se nisimo dolgo menili... Jutro je bilo hladno, megla se je vlekla po ulicah in tudi ljudje na postaji večinoma niso bili veselo razpoloženi. Megla je vtisnila tudi v njihove obraze

nekaj svoje sivine, da so bile še bolj vidne vsakdanje skrbi. Bilo je kar prav, da je avtobus hitro odpeljal in že po tridesetih minutah smo se ustavili na cilju. Stopali smo skozi vas, ki se je pravkar prebudila v soncu. Megla in skrbi so bile nekje daleč in naravnost prerojeni smo opazovali, kako se drevesa v sadovnjakih pripogibajo pod težo sočnih, zrelih sadežev. Gora je bila veličastna v zgodnjem jutranjem oblačilu in izza njenih obrisov so se prikazali oblaki v obliki gostih, belih, srebrnkastih in sivih gmot, se pozdravili s soncem in se razpršili v temni modrini jasnega neba. Steza je vodila v gozd in kmalu smo se pošteno ogreli, ko smo se vzpenjali. Tu, v gozdu, je bila tišina, nenavadna tišina, ki jo lahko le še sanjaš. Hodili smo sredi bukovja in jelš, med pastelno nežnimi, rdečkastimi in rumenkastimi lisami ospajočega se listja, sredi črne modrine jelk in smrek — sredi tišine v gozdu. Šum ptic in štirinožne živali v gostem grmovju, ples mušic v sončnem pramenu in spet tišina... Naenkrat nas je pozdravil gorski potoček. Ko smo si pogasili žejo, je bilo spet laže hoditi. Ustavili smo se, da bi se srce opijanilo ob čudovitem pogledu v dolino. Ni smo našli besed, samo strmeli smo nad vso lepoto. Nenadoma smo zaslišali žvižg, močan pisk z leve strani in na prepadni skali se je pojavila trščata, močna in izklesana gamsova postava...

Strmeli smo drug v drugega in gams se sploh ni premaknil, zato smo ga lahko fotografirali, ne da bi pri tem sploh trenil. To je bilo pravo doživetje, ki se je ponovilo, ko smo zapuščali »kraljestvo gamsov« skupaj z zadnjimi žarki zahajajočega sonca; presenetili smo cel trop, ki ga je koza-vodnica v gosjem redu odpeljala v varno razdaljo.

Gozd je temnel, vendar smo dobro razločili stezo pred seboj. Na svetli jasi smo zagledali temno srnjakovo postavo, ki pa nas je prehitro začutil in zbežal. Prijateljca bi skoraj stopila na ježa, ki se je odpravljal na večerni lov, pa tudi zajca smo prebudili, ko smo šli mimo gostega grma...

Ko smo se pripeljali v mesto, smo vedeli, da se bomo kmalu spet vrnili, kajti okusili smo lepoto, ki nas bo vedno znova vabila v svoje okrilje. Pripovedovali smo svojim prijateljem lovcem o svojih odkritjih, jim pokazali fotografije in naravnost žareli od ponosa nad prelepo, čeprav svojevrstno — spominsko lovsko trofejo.

Olga Mali
Kranj, Begunjska 3

LITERATURA

Hrvatski lovski priročnik

Pred kratkim je Lovačka knjiga v Zagrebu, ki je založniški oddelek Lovske zveze Hrvatske, izdala drugo, predelano in razširjeno izdajo lovskega priročnika (Lovački priručnik). V tej obširni in strokovno res popolni knjigi so na 704 straneh priznani hrvaški lovski strokovnjaki podrobno obdelali vsa teoretična in praktična področja lovstva, tako da bo to delo prav gotovo dobro služilo vsem, ki si želé izpopolniti svoje lovsko znanje. Dobro bo služilo tudi tistim, ki se pripravljajo na lovski izpit.

Glavni urednik tega priročnika je ing. Petar Dragišić, člani uredništva pa ing. Drago Andrašić, dr. ing. Zvonko Car in Bogdan Stopar. Urednik knjižnice je Lazar Raić.

Knjiga je zanimivo in pestro pisana ter ima več poglavij, kakor:

LOV SKOZI STOLETJA, napisal dipl. jur. Zdenko Chavrak. V njem je obdelal protolitik in miolitik, neolitik, bronasto in železno dobo, antiko ter srednji in novi vek.

LOV DANES je obdelal Bogdan Stopar.

LOVSTVO ter **NARAVA IN ČLOVEK** je delo ing. Petra Dragišića.

VRSTE IN NARAVOSLOVJE DIVJADI, sesalcev in ptic, je podrobno obdelal dr. ing. Zvonko Car.

SPLOŠNO O VZREJI DIVJADI, avtorja dr. ing. Zvonko Car in ing. Dušan Srdić. Pišeta o lovni zoogeografiji, najvažnejših faktorjih, od katerih je odvisen razvoj in obstoj divjadi ter o nauku o dednosti pri vzreji divjadi.

NARAVNA VZREJA DIVJADI, delo istih avtorjev. Tu pišeta o naravni vzreji velike in male divjadi ter o kombinirani vzreji.

V poglavju **UMETNA VZREJA DIVJADI** je ing. Dušan Srdić zajel vse o umetni vzreji, zlasti fazanov in jerebic.

BOLEZNI IN ZAŠČITO DIVJADI je obdelal dr. Otto Rohr.

Poglavje **LOVIŠČE** je obdelal ing. Drago Andrašić.

UREDITEV LOVIŠČA. Avtorja dr. ing. Zvonko Car in dr. Otto Rohr pišeta na splošno o tej temi, o bonitiranju lovišč za veliko in

malo divjad ter o tehnični ureditvi lovišč.

PLANIRANJE V LOVSTVU. Poglavje je sestavil ing. Drago Andrašić.

POKONČEVANJE ŠKODLJIVCEV je obdelal mr. Antun Sooč. **LOVSKA BALISTIKA, OROŽJE IN MUNICIJA** je delo doc. dr. Bogdana Sabljice.

Ing. Drago Andrašić je avtor poglavja **LOVLJENJE DIVJADI**, kjer je opisal načine lovljenja, lov na posamezne vrste divjadi in ravnanje s plenom.

LOVSKO VEDENJE IN LOVSKE OBİČAJE je obdelal Bogdan Stopar.

OCENJEVANJE LOVSKIH TROFEJ je podrobno in natančno obdelal Lazar Raić.

LOVSKA KINOLOGIJA. Avtor dr. Otto Rohr piše na splošno o kinologiji, vzreji in dresuri psov, vrstah lovskih psov in njihovih boleznih.

Dr. med. Vladimir Abramović daje lovcem navodila v poglavju **PRAKTIČNA MEDICINA ZA LOVCE**.

PRAVNI IN DRUŠTVENI LOVSKI PREDPISI. Dr. Andrija Gostiša in Bogdan Stopar podajata njihov zgodovinski pregled in posredujeta sodobne pravne in društvene lovske predpise.

LOV IN UMETNOST je bila naloga dipl. jur. Zdenka Chavraka.

Kot učbenik bo ta knjiga kljub obširnosti zelo koristna in dobrodošla, tembolj, ker ima na koncu vsakega poglavja vrsto vprašanj za lovski izpit. Kolektivni način sestave tega priročnika pa je pripomogel, da je knjiga strokovno popolna in neoporečna. Saj je le tak način pisanja za obširno delo s tako raznovrstno tematiko, kot je prav v lovstvu, ustrezen in uspešen. Pogoj je, da delo piše večja skupina avtorjev, od katerih vsak je priznan strokovnjak na določenem področju.

Lovački priručnik je možno nabaviti pri Lovački knjigi, Zagreb, Ul. Vladimira Nazora 61. Cena je 48 N din.

Potreba po podobnem priročniku se kaže tudi v Sloveniji. Upajmo, da bo nekaj sličnega v doglednem času izšlo tudi pri nas.

Veljko Varičak

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

LD Velika Loka na Dolenjskem je res prava zelena bratovščina. Sklepi, ki smo jih na letnem posvetu sprejeli, se postopoma uresničujejo. Takoj spomladi letos smo začeli z urejevanjem in olepševanjem lovske kočice, ki stoji v bližini Primskovega pri Litiji, z lepim razgledom proti Ljubljani in Temeniški dolini. Ob nedeljah se v kočici radi zbirajo lovci in domačini, pa tudi kak daljni gost se oglasi. Jože Medved gospodari v kočici in skrbi za prigrizek in dobro pijačo. Dne 6. avgusta 1967 smo razvili lovski prapor na Krtini pri gostilničarju Vavtarju. Prapor je razvil funkcionar lovske organizacije Franjo Bulc iz Mirne in ga izročil starešini družine Darku Vavtarju v varstvo. Prireditev je lepo uspela in nam dala precej sredstev za napeljavo elektrike v kočico. V preteklem letu so člani uplenili za preko 3500 točk roparic. Posebno sta se pri tem izkazala Jože Godec in Jože Medved z več kot po 350 točk. Postavljenih je tudi že več krmišč za srnjad in fazane in določeni so krmilci, da nas zima ne bo prehitela. Prizadevni odbor bo še okrepil gospodarsko plat družine in poživil športno in kulturno dejavnost na svojem področju. V. Ceglar



Fr. Bulc, član UO LZ Slovenije, pripenja spominski trak



V Slateniku

Foto F. K.

Nova lovska kočica LD Čezsoča v Slateniku

V septembru 1967 smo čezsoški lovci odprli svojo kočico v Slateniku, tik pod planino Golobar. Čeprav je do kočice skoraj tri ure hoda, se je otvoritve poleg lovcev udeležilo tudi mnogo vaščanov, med njimi 83-letni Ivan Mlekuž, ki je pripovedoval, kako je od mladih let spremljal na love tuje zakupnike našega lovišča. Starešina Jože Bizjak se je v svojem otvoritvenem govoru spominjal tudi razmer ob ustanovitvi družine, ko je bil takrat lovec srečen, če je naletel na kak tropič gamsov. Danes niso redki tropi po 20 in več živali in cenimo stalež na 150, srnjadi pa na kakih 140 glav. Naše lovske gospodarjenje prehaja vedno bolj na načela ekonomike. Prostovoljno delo se umika nagrajenemu po dejansko vložnem trudu. Ekonomskih načel se držimo tudi pri obračunavanju plena in tudi obračunske cene za pridržano divjad ne smejo biti nižje od tržnih, po odbitku voznih stroškov. Leta 1960 smo sprejeli prve tuje lovske pavšaliste in danes prodamo njim in dnevnicarjem četrtno odstrela. Letošnji dohodki od tujega odstrela bodo znašali preko milijon starih dinarjev. Tak način gospodarjenja nam je omogočil zgraditev te kočice. Prvo smo postavili že leta 1957, pretežno s prostovoljnim delom. Za sedanjo je moral vsak lovec opraviti 24 prostovoljnih ur — že zaradi tradicije. Spravilo vsega gradbenega materiala iz doline je zgradbo občutno podražilo; tako da je vrednost vložnega dela in materiala preko 2 milijonov starih dinarjev. Zaradi velikih naporov in žrtev nam je kočica tembolj priljubljena. Vsem

lovcem in gostom, ki bodo kdajkoli obiskali kočico na Slateniku, želim tamkaj prijetno bivanje.

Franc Kenda

Lovski veterani na lovu

Upravni odbor LD Globoko pri Brežicah je 21. okt. t. l. priredil poseben lov za starejše lovce. Starešina Martin Lupšina je pred pričetkom lova pozdravil veterane, jim zaželel dober pogled in se jim hkrati zahvalil za vse njihovo delo v lovskih vrstah, dokler so jim dopuščale moči. Vodja lova Jože Cizelj jim je potem obrazložil potek lova. Sončni dan jim je bil naklonjen, da so se razvedrili in se po lepem globoškem lovišču naužili jesenskih lepot in svežine ter obudili lovske spomine na njihova pretekla lovska leta. Pri lovu so sodelovali mlajši lovci brez pušk kot gonjači in vodniki psov. Lov je potekal v pristrčnem vzdušju in tudi plena ni manjkalo. Želimo, da bi se naši lovske veterani še odzvali in se z nami še večkrat zabavali na skupnih lovih ter poveselili na zadnjih pogonih. Zahvaljujemo se jim za njihov odziv in jim želimo še mnogo let zdravja in zabave na skupnih lovih!

Anton Harapin
LD Globoko

Ob 20-letnici LD Senožeti razvila svoj prapor

V avgustu letos smo mnogi lovci nekaterih zasavskih družin prisostvovali kratki, a pristrčni slovesnosti. Prizadevni člani LD Senožeti, naselja blizu Zagorja ob Savi, so uresničili svojo dolgoletno željo — razvili so svoj lovski prapor



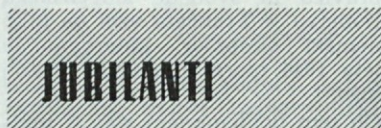
Najstarejši član LD Senožeti, 78-letni Stefan Ocepek, razvija lovski prapor Foto P. Vozelj

in hkrati s tem najdostojnejše proslavili 20-letnico delovanja lovske družine. Svečanosti so se poleg domačinov udeležili predstavniki LD Hrastnik, Trbovlje, Zagorje, Izlake in Mlinše, zastopnika LZ Zasavje Stane Dolanc in Franc Letnik ter zastopnik krajevnne skupnosti Senožeti Milan Garantini. Po nagovoru starešine lovske družine Franca Ocepka je lovski prapor razvil 78-letni Stefan Ocepek, najstarejši član in eden izmed ustanoviteljev. Prapor je prevzel zastavonoša Franc Ostrožnik.

Za prapor so mnogi darovali zlate in srebrne žebličke, spominske trakove pa so prispevali Lovska zveza Zasavje, rudnik rjavega premoga Zagorje, skupščina občine Zagorje in krajevna skupnost Senožeti. Starešina je v svojem nagovoru omenil nekdanje žalostno stanje lovišča, ki se je tedaj v zakupnem sistemu imenovalo Šentlampert in njegov dvig, ko je 12 lovcev ustanovilo LD Senožeti. Ustanovitelji so bili: Stefan Ocepek, Alojz Ostrožnik, Ivan Medved, Franc Grabnar, Ivan Bol-

tin, Franc Boltin, Franc Ocepek, Franc Ostrožnik, Jože Grabnar, Mirko Vrtačnik, Jože Renko in Anton Grabnar. Takratni okrajni ljudski odbor jim je izročil v upravljanje lovišče, ki meri 2152 ha. Uspeh dobrega gospodarjenja ni izostal, saj se je stalež divjadi v teh 20 letih dvignil na zadovoljivo višino. Leta 1962 pa so člani pričeli z gradnjo svojega lovskega doma. Pokojni Jože Renko je daroval parcelo, člani pa so žrtvovali preko 4000 prostovoljnih delovnih ur. Pri vsej obilici kmečkega dela in po napornem rudarskem delu v jami ta trud ni bil odveč. Na majhni vzpetini je zrasel prijeten lovski dom, ki govori o prizadevnosti in znoju članstva. Zato so bili člani ob razvitju svojega lovskega prapora upravičeno ponosni.

R. Palčič



France Rebernik
petinsedemdesetletnik

Ako bi jubilentovo starost ocenjevali po njegovem še vedno rdečeličnem in vedrem obrazu, po njegovem neumornem delu v svojem poklicu, še posebno pa po njegovih uspešnih lovskih podvigih, bi mu nihče ne prisodil, da že trideset letja krepko živi. Prav malo moti Franceta, da mora zaradi operacije začasno hoditi s pomočjo podvojenih nog.

Kot resen, odkrit, iskren in srčno dober tovariš je cenjen vsepovsod, posebno pa v zeleni bratov-



LD Senožeti ob razvitju lovskega prapora

Foto P. Vozelj

ščini. Vnet in pravičen lovec je in lovi že 60 let širom po Sloveniji. Celó iz prostranih pohorskih in snežniških gozdov si je nabral precej lepih trofej, ki krase njegovo bogato lovsko zbirko.

Sedaj je jubilanť član LD Vodice, kjer je na njegovo pobudo družina zgradila lep lovski dom, pri čemer je France z delom in datjavami prispeval levji delež.

Tudi pri vrhovni lovski organizaciji je France dobro zapisan, saj vedno rad priskoči na pomoč z delom ali datjavami. Spričo vseh teh zaslug ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge.

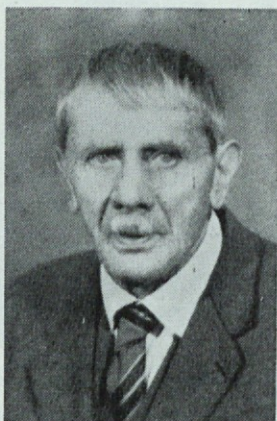
Klub ljubiteljev ptičarjev ga je kot soustanovitelja kluba ob 50-letnici ustanovitve imenoval za častnega člana, pozneje pa ga je Kinološka zveza Slovenije odlikovala tudi z zlatim znakom za kinološke zasluge.

Kot vnetega rodoljuba v borbi za pravico in svobodo slovenskega ljudstva je Franceta vzel na piko nemški okupator, kateremu je leta 1944 moral prepustiti lastno hišo.

Ob tem pomembnem slavju jubilanťu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo uspešnih lovskih podvigov v zelenem gaju — brez neprijetnih opornikov.

Lovski in kinološki tovariši

L. Z.



Karol Burnik, član LD Sp. Idrija, praznuje 65-letnico udejstvovanja v lovstvu. Leta 1912 je bil organizator lovskega kluba Sp. Idrija ter mnogo let tajnik in lovski čuvaj. Od 1942 do 1945 je bil terenec v NOB. Še vedno gre rad v lovišče za lisico in zajcem. Spoštovanemu tovarišu želimo še nadalje dober pogled in še mnogo prijetnih uric v zeleni bratovščini.

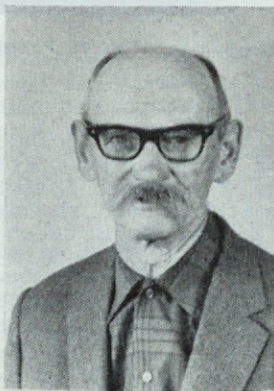
LD Sp. Idrija

Anton Turšič-Smola, 60-letnik in 40 let lovec, član LD Borovnica, svoječasní član UO, gospodar in tajnik družine, strasten jerebar in duhovit pripovedovalec lovskih dogodivščin. Pred kratkim je uplenil svojega stotega dolgouhca. Jubilanťu iskreno čestitamo ter mu želimo še dolgo »ravne cevi« in dober pogled!

Lovski tovariši

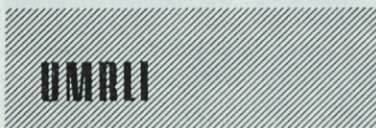
Miha Avšič, 60-letnik, starešina LD Ljubljana-Šentvid, je požrtvovalen delavec v lovski organizaciji. V NOB je med drugim sodeloval kot operativni oficir v pohodu legendarne IV. divizije na Štajersko. Spoštovanemu starešini in zglednemu lovskemu tovarišu še mnogo lovskih užítkov v prelepih Dolomitih in obilo osebne sreče!

Člani LD Ljubljana-Šentvid in LD Polhov Gradec



Andrej Černilogar, član LD Sp. Idrija, je praznoval 50-letnico svojega lovskega udejstvovanja. Spoštovanemu lovskemu tovarišu želimo še mnogo let lovskega udejstvovanja in lovskega blagra!

LD Sp. Idrija



Ivan Pikelj, član LD Polšnik, doma z Brega pri Zagorju ob Savi, 33 let star, se je pri gradnji lovskega doma na Polšniku smrtno ponesrečil. Vestnemu in vnetemu članu lovske skupnosti ter zglednemu prijatelju, tovarišu in lovcu je kruta sila vzela mlado življenje, polno načrtov in upov. Tudi v lovskem domu bo manjkal — toda ta mu bo stal v trajen spomin.

Lovci LD Polšnik



Janko Jan, soustanovitelj in častni član LD Ziri nad Škofjo Loko, je v 90. letu starosti zapustil svoje prijatelje v zeleni bratovščini in se preselil v večna lovišča. Dragi Janko, naj Ti bo lahka zemlja ob potoku Račeva, kjer si v pozni jeseni svojega življenja tako rad opazoval svojo divjad, ki je prihajala na pašo.

Lovski prijatelji
S. P.



Lovro Ravnjak, član LD Radlje, je v svojem 79. letu upal, da bo še izzival jerebe pod Kapunarjem, pa ga je izzvala smrt. Skoraj 50 let je bil lovec, velik ljubitelj narave, odlični vzgojitelj mladih lovcev, navdušen kinolog, soustanovitelj lovske družine, ki ji je žrtvoval ves prosti čas. Zaradi iskrenih odnosov do lovskih tovarišev, zlasti mladih, je imel velik krog prijateljev. Naj mu bo lahka domača gruda!

LD Radlje



Jožeta Pintarja, člana in ustanovnega člana LD Sodražica, smo 23. avgusta 1967 pokopali. Med drugo svetovno vojno je bil aktivist OF. Bil je vzoren lovec in je med drugim uplenil tudi tri volkove, zato je dobil vzdevek »volčja smrt«. Izkazal se je kot rejec in vodnik lovskih psov. Razen državnih odlikovanj je dobil tudi znak za lovske zasluge in znak ter red II. stopnje za kinološke zasluge. Prejel je tudi vodniški znak JKS. Bodi mu časten spomin!

J. L.



Viktor Tratnik, član LD Šmarna gora, član UO, gospodar in nazadnje blagajnik družine ter član UO LZ Ljubljana, odlikovan z znakom za zasluge in s srebrnim kinološkim znakom, zgleden lovec, gojitelj in iskren tovariš, je preminil 63 let star.

Slava njegovemu spominu!
LD Šmarna gora

Ivan Žejn, član LD Col, je v 67. letu starosti umrl. Dobremu tovarišu svetel in časten spomin!

LD Col

Jože Kordiš, član LD Loški potok, je v svojem 44. letu ob prometni nesreči v Münchnu, Nemčija, tragično preminil.

Ohranimo ga v trajnem spominu!
LD Loški potok



Ferdo Celec, soustanovitelj LD Rakičan in član LD Murska Sobota, je v 71. letu starosti umrl. Tovarišu Ferdu za njegovo požrtvovalno delo v lovski organizaciji prisrčna hvala!

Lovci LD Murska Sobota
B. R.



Jakob Tanjšek, častni član in soustanovitelj nekdanje LD Strmec pri Vojniku, 50 let lovec, nas je za vedno zapustil. Njegova hiša je bila vedno gostoljubno zavetje lovcev. Mnogo prijateljev ga je pospremilo na njegovi zadnji poti v večna lovišča. Pokojnik je bil blag, iskren tovariš, ki ga ohranimo v častnem spominu!

LD Vojnik
A. S.

Alojz Bončina, član LD Logatec, lovec in gozdar. Od rane mladosti je delal v gozdu. V 60. letu starosti je podlegel težki bolezni. Zvestemu tovarišu časten spomin!

Logaški lovci
M. R.

LOVSKA KINOLOGIJA

Uporabnostna tekma brakovjazbečarjev

17. sept. 1967 v lovišču LD Velike Poljane. Od 15 povabljenih vodnikov s psi, se jih je udeležilo devet. Vreme je bilo ugodno. Sodila sta Adolf Ivanc in Miloš Kelih.

Uspehi:

Bistra JRBj 1910, vodnik Mirko Stražišar, LD Draga — 253 točk, I. a;

Bodo JRBj 1480, vodnik Franc Prijatelj, LD Velike Poljane — 241 točk, I. b;

Ajda Ortneska JRBj 1739, vodnik France Grebenc, LD Velike Poljane — 240 točk, I. c;

Beba JRBj 1048, vodnik Franc Prijatelj, LD Velike Poljane — 230 točk, I. č;

Bistra JRBj 1670, vodnik Anton Žužek, LD Velike Lašče — 194 točk, II. a;

Bistra JRBj 1611, vodnik Alojz Centa, LD Velike Lašče — 190 točk, II. b;

Čapko Velikolaški RMBj 2906, vodnik Alojz Adamič, LD Velike Lašče — 180 točk, II. c;

Car Dragarski RMBj 3111, vodnik Alojz Škulj, LD Velike Poljane — 166 točk, III;

Baro Velikolaški JRBj 1888, vodnik Branko Golobič, Velike Lašče — 135 točk, ker ni prišel na zajca, pohvalno priznanje.

Vsi preizkušeni psi so zelo uporabni, ker so bili odlično pripravljene za delo po krvnem sledu in gonjo zajca. Pokazali so tudi ostrost na roparice, so vodljivi in poslušni, odpovedujejo pa v odložitvi in čuvanju.

Adolf Ivanc

PRIJAVLJENE PARITVE

Braki jazbečarji:

Bruno JRBj 1378 — Cedra JRBj 1349, leglo 8. 11. 1967, vzreditelj Alojz Zelič, Zg. Duplje 6, pošta Duplje.

Bato Velikolaški JRBj 1663 — Rada JRBj 1812, leglo 17. 12. 1967, vzreditelj Černe-Gorišek Marija, Ljubljana, Dravska 11.

Daro JRBj 1394 — Cina Bohinjska JRBj 1603, bila na tekmi, leglo 11. 12. 1967, vzreditelj Avguštin Lavrenčič, Vipava 170, p. Vipava.

NOVI SODNIŠKI PRIPRAVNIKI

za ocenjevanje zunanosti in dela jamarjev: Jože Zelko, Moščanci 34, pošta Mačkovci;

za ocenjevanje zunanosti in dela službenih psov:

Milan Timič, Portorož št. 215;

za ocenjevanje zunanosti službenih psov:

Mihaela Bregar, Črna vas št. 109/H.

PRIJAVLJENE IN ZAŠČITENE PSARNE

»VELENIŠKA« za koker španjele in nemške ptičarje. Lastnik Janez Pernat, Ljubljana, Moste, Partizanska 39/II.

»OSTROVRHA« za škotske ovčarje. Lastnik Janez Kobler, Železniki 172 nad Škofjo Loko.

»PORDAŠINSKA« za jamarje. Lastnik Aleksander Kološa, Pordasinci 6, pošta Prosenjakovci.

»TOPOLOVSKA« na nemške ptičarje. Lastnik Štefan Žilavec, Topolovci 21, pošta Cankova.

»Z VRHA« za nemške ovčarje. Lastnik Bogdan Rečnik, Polana 11 a, pošta Hoče.

Kinološka zveza Slovenije

LOVSKO-KINOLOŠKI KOLENDAR ZA LETO 1968, v založbi Društva ljubiteljev ptičarjev, izide ta mesec. Koledar je tiskan na umetniškem papirju. Fotografija na naslovni strani je v naravnih barvah. Sicer koledar krasi črnebe fotografije iz življenja naše divjadi in lovcev. V njem so navedene: lunine mene, gibanje sonca, napoved vremena po Herschlovem ključu, lovopusti in oglasi, ki priporočajo lovcem in kinologom nabavo raznega blaga in pribora. Koledar bo v okras vsaki lovski sobi, domu in koči. CENA 6 N DIN. Poslali bomo po pet koledarjev vsaki lovski družini in prosimo, da jih z razumevanjem sprejmete. Dobiček je namenjen razvoju kinologije, uvozu psov in izdaji potrebne rodovne knjige. Naročila sprejme Društvo ljubiteljev ptičarjev, Ljubljana, Župančičeva ulica 9/II, poštni predal 349.

POJASNILO

Tekmo po krvnem sledu na Sorškem polju, 5. XI. 1967, smo morali odpovedati (prvotno določeno lovišče LD Stol—Begunjščica, objavljeno v »Lovcu« št. 7/67). Na terenu se je namreč pojavila pasja kuga. — Društvo opozarja na nevarnost kuge in priporoča lastnikom, da dajo pse čimprej cepiti. — Ko bo nevarnost kuge minila, bomo objavili tekmo.

DLP

ŠALIVE

Kako je Miha ujel petelina

Podgorski Miha je nekoč šel zasliševati petelina. Na planino je prišel še pred svitom in sedel pod košat macesen. Pot v strmino ga je ogrela in utrudila. Zato je kmalu segel v nahrbtnik po steklenico in hlastno pil v kratkih požirkih, da je klokotalo, klok, klok. Petelin na drevesu, misleč da je spodaj kokoš, se brž spusti v Mihov nahrbtnik, ki ga Miha hitro zadrigne.

Potem se je Miha zbudil...

Janez Slapnik, učenec, Čečovje

»Ukradeni zajec«

Leta 1946 so cono A na Primorskem imeli zasedeno zavezniki in lov tamkaj ni imel pravega gospodarja. Kdor je imel puško, je lahko dobil orožni list, mnogi so pa lovili v zanke in na druge načine. Tega leta v jeseni smo se v gostilni »Pri lovcu« v Mostu na Soči sešli z gostilničarjem, ki je bil lovec, moj prijatelj Ivanc, star lovec in jaz. Ker je bil tiste dni odprt lov, je gostilničar Rajko vprašal, kam bi šli jutri; ker je

bil vernih duš dan, pa je imel čas. Sam nisem imel lovske puške, ker so mi jo 1941. vzeli Italijani in tudi orožnega lista ne, pač pa povrtano vojaško puško. Z Ivancem sta se domenila, da gresta h Kancovemu lazju in kako se bosta postavila, nekako 50 metrov vsaksebi, ob sedmih zjutraj. Ker sem bil že več kot 20 let lovec in sem poznal vsak grm, mi domov grede pade v glavo, da bi jima eno zagodel. Kakor naročeno je bila zjutraj gosta megla in tako sem se ob napovedani uri vtihotapil med obe stojišči na stezo. Kmalu po sedmi vzdigne pes in že vidim zajca, ki jo je ubral proti meni. Rečem si, Miha, dobro pomeni, da ne bo zajčjega vekanja in na mestu mora pasti. Res sem dobro pogodil, brž pobral zajca, preden je prišel pes in se umaknil. Kmalu za tem že »telefonira« Rajko: »Ivanc, ali je padu?« Kmalu zaslišim od zgoraj godrnjanje, nato pa: »Hudič, prašaj mene, ali sem jaz kriv, če ti streljaš po grmovju!« Nisem čakal, kako se je končalo, ker sem poznal Ivanca — sedaj je že v večnih loviščih — ker je trdo povedal svoje, če ni šlo kaj v redu. Bil je poštenjak in znan strokovnjak v lovu. Šele po lovski sezoni sem jima povedal, kako je bilo. In Ivanc je samo poklical: »Natakara, prinesi kave!« Z Rajkom pa še danes skupaj loviva.

Mihael Fortunat



»Tonček, s temle se bova vozila, če me sprejmete v družino.«
»Deset let si prepozen, ne vžge več«.



ZALOŽBA OBZORJA MARIBOR

bo izdala v omejeni nakladi
zanimivo in koristno delo

ZDRAVILNA ZELIŠČA

ki ga je napisal naš znani
farmakološki strokovnjak
mr. Janez Kromar

Knjiga izide prihodnje leto

Pohitite z naročilom!

Lov XX. stoletja



V začetku decembra izide poseben zvezek
revije

NAŠ DOM

ki je posvečen lovu. Na 96 straneh umetniškega papirja in z visoko kakovostnim barvnim tiskom bomo prikazali vrsto najuspelejših trofejev z letošnje novosadske mednarodne lovske razstave. Knjiga bo polna ilustracij na velikem formatu, s strokovnimi teksti in prikazom nekaterih prireditev v Novem Sadu. V tej edinstveni knjigi boste našli tudi vrsto drugih zanimivosti s področja lova. To je knjiga, kakršne tudi v najbolj izbrani knjižnici še ni.

Razstava v Novem Sadu je bila edinstveno doživetje, saj se je na njej zbrala svetovna lovska elita. Knjiga je natisnjena v petih jezikih in bo zato tudi primerno spominsko darilo za vaše prijatelje lovce iz tujine.

Cena je 20 novih dinarjev. Naklada je omejena in vas zato vabimo, da si knjigo pravočasno naročite. Pišite na naslov:

NAŠ DOM, Maribor, Svetozarevska 14

Priporočamo se za vaše cenjeno naročilo in upamo, da bomo vašo knjižnico s tem prispevkom primerno obogatili.

Uradno poročilo o izžrebanih dobitkih blagovno-denarne loterije

Zveze lovskih organizacij Jugoslavije

Žrebanje je bilo 5. 10. 1967 v Novem Sadu pod kontrolo komisije za žrebanje dobitkov skupščine občine Novi Sad, št. 05-27837/67

- a) ali avtomobil »Mercedes« in razlika v gotovini,
b) ali avtomobil »Peugeot 404« ali »Opel Rekord« ali »Renault 16« in razlika v gotovini,
c) ali avtomobil »Ford Taunus 12 M« ali »Volkswagen« ali »Renault 10« in razlika v gotovini,
d) ali avtomobil »Zastava 750« in razlika v gotovini,
e) denarna premija.

Vse premije in dobitke izplačuje Zveza lovskih organizacij Jugoslavije – odbor za loterijo – Beograd, Strahinjica Bana 73 a, na podlagi službenega izkaza in službenega poročila o rezultatih žrebanja dobitkov.

Dobitniki izven Beograda, kolikor ne žele osebno sprejeti izplačila, pošljejo srečko v vrednostnem pismu na naslov:

Zveza lovskih organizacij Jugoslavije – Odbor za loterijo – Beograd, Strahinjica Bana 73 a,

ki bo takoj po prejemu srečke nakazal ustrezní znesek na naslov, ki ga navede dobitnik – pošiljalec srečke.

Izplačevanje se konča s 7. decembrom 1967 in s tem dnevom ugasne pravica do izplačila

Izplačevanje premij in dobitkov je vsak dan (razen sobote in nedelje) od 14. do 19. ure v prostorih Odbora za loterijo – Beograd, Strahinjica Bana 73 a.

Zveza lovskih organizacij Jugoslavije

Vse srečke, ki se končujejo s spodaj navedenimi števkami, za premije pa srečke, ki imajo spodaj navedena (šestštevilkna) števila	Se izplača N din	
0	00	50
	64720	400
	85000	400
	87830	500
	01120	600
	042970 014480	3 000 3 000
1	18161	400
	82461	400
	018341	3 000
	098371	17 000 d)
	071191	17 000 d)
	115281	40 000 c)
2	7452	200
	95102	500
	47772	800
	19992	1 000
	82792	1 000
	122662	10 000 e)
3	7053	200
	48543	500
	25553	500
	49173	600
	05593	1000
	034773	10.000 e)
4	91514	400
	23674	600
	25684	800
	73354	800
	54814	1 000
	211774	50 000 b)
5	125	100
	02435	400
	04275	500
	68225	600
	71015	600
	04435 46605 053135	800 800 100 000 a)
6	4466	200
	44226	800
	253756	10 000 e)
7	3837	200
	73257	400
	00897	500
	22577	600
	32227	600
	00777 53527	1 000 600
8	608	100
	71708	400
	92528	500
	13878	500
	82168	600
	31868 44968 46798 030418	800 800 800 3 000
9	0489	200
	05629	400
	08799	400
	71959	500
	49409	500
	07299 62219 052379	600 800 10 000 e)
Skupno 3889 dobitkov in 9 premij v znesku 600 000 N din		